

Myntbruk i Sigtuna 995–1260

Arkeologisk analys av mynt-, våg- och viktfynd från Trädgårdsmästaren 9 & 10

Kandidatuppsats i arkeologi, Stockholms universitet

Hösttermin 2020

Jesper Rönnlöf

Handledare: Jens Christian Moesgaard

Innehållsförteckning

1. Inledning	3
1.1 Bakgrund.....	3
1.2 Syfte och frågeställningar	4
1.3 Metod och material	4
1.4 Teori.....	7
2. De arkeologiska faserna	7
3. Tomt- och fyndgenomgång	12
4. Analys och slutsatser	30
5. Sammanfattning	32
6. Referensförteckning	33

Abstract:

This study is meant to analyze the use of coins in late viking age and early medieval period within the area of Trädgårmästaren 9 & 10 in Sigtuna, Sweden. This has been done by analyzing the spatial spread of finds consisting of coins, weights and scales. In this, the study uses the research of Mats Roslund as an inspiration. Roslund showed a noticeable distribution of coins to the inner parts of the plots within the living quarters. A smaller examination and analyze of the findings connection in terms of time to the context it was found in is also done. This shows that especially coins could be found in phases of the excavated area with more than hundred years between them, aswell with finds of coins being minted up to six hundred years after the time of the phases. This leads into a smaller study to see if the finds could have been affected by any disturbance. This showed that every plot to some extend had been disturbed and that some findings of this study was found within these areas.

1. Inledning

Redan i början av 1600-talet började Sigtunas medeltida lämningar att beskrivas och i slutet av 1800-talet började utgrävningar att göras för att se stadens äldre historia. Efter en tid av flitig forskning kring Sigtunas historia stannade den upp något och föråldrades. I slutet av 1980-talet skapades initiativ för att förnya denna sigtunaforskning, vilket resulterade i de stora utgrävningarna som legat grund för så mycket forskning. Däremot dröjde det mer än 20 år innan en genomgående utgrävningsrapport var färdigställd. (Tesch 1990:7-9, Anund & Qviström 2012:107 och Wikström 2011:7). När det kommer till den numismatiska delen så utfördes forskning kring detta kort efter att utgrävningen var klar och som har påverkats utav avsaknaden av en färdig bearbetning utav alla fynd. Den här uppsatsundersökningen syftar till att återigen se på myntfynden och andra relevanta fynd från denna utgrävningen när mer information kring deras fyndkontexter finns tillgängligt.

1.1. Bakgrund

Myntbruk under vikingatid och medeltid

När det kommer till betalningsförehavanden i det vikingatida Europa brukar området delas in i två delar. Dels en zon av Väst- och Mellaneuropa där betalningar gjordes med räknade mynt. I den andra zonen av Nord- och Östeuropa förekom viktekonomier där transaktioner utfördes genom att väga myntens metaller. Någon uteslutande gräns mellan zonerna förekom däremot inte och i verkligheten användes även vägning på olika sätt i Väst- och Mellaneuropa samtidigt som försök utfördes i Nord- och Östeuropa att skapa egna ekonomiska räknesystem. (Malmer 1995:24)

Övergången från vikingatid till medeltid i Skandinavien framställs som tydlig utifrån historikerna som traditionellt sätter övergången till händelser som inträffade år 1066. Ser man på historien ur ett penningperspektiv skiljer sig dock tiden för övergången mellan vikingatidens viktekonomi och medeltidens penningekonomi. Utifrån myntfynden kan en fortsatt import av utländska mynt ses långt in på 1100-talet i Sverige då fynden fortfarande i stort sett består helt av utländska mynt som cirkulerar fritt i Sverige, vilket visar på en fortsatt förekomst av den vikingatida viktekonomin. (Kilger 1995:29–30 och Jonsson 1995:56)

Under 1100-talet börjar däremot de första inhemska medeltida myntningarna att ske i Sverige. Kring ca år 1140 påbörjas en myntning på Gotland, förmodligen i Visby och kring år 1150 i Lödöse i Västra Götaland. Myntningen i Sigtuna började redan runt år 995 och fortsatte fram till ca 1030 innan ett längre avbrott sker fram till kring 1180–1185 då myntningen återupptas igen. (Jonsson:51-58) Under 1200-talet utvecklas myntningen och svenska lokala mynt börjar nu att dominera myntcirkulationen inom landet. Tre tydliga mynträkningsregioner på fastlandet med egna myntcirkulationer framkommer. I Västra Götaland dominerar götländska mynt, Östra Götaland av gotländska mynt och i Svealand av Svealändska mynt. Inom Svealandsområdet där Sigtuna ingår kan tecken av en central reglerad myntproduktion vidare finnas i det upphörandet av den förmodat förlänade biskopsmyntningen som sannolikt upphörde kring år 1215. Under denna medeltida myntningen utförs en ny svensk mynttyp som blir den enda giltiga typen i områden och som sedan genom olika skiften, till exempel vid en ny regent följs av en ny typ som då blir den enda giltiga typen. Här blir alltså mynttypernas giltighet begränsade i tid jämfört med tidigare då mynten under en viktbaserad ekonomi kan

cirkulera under längre perioder. (Jonsson 1995:50-51 och 56, Jonsson 2005:14-16 och Holmberg 1995:66-67)

1.2. Syfte och frågeställningar

Syftet med undersökningen är att undersöka myntbruket i Sigtuna mellan 985–1260 utifrån det område som utgjordes av dagens kvarter Trädgårdsmästaren 9&10. Undersökningen fokuserar på att arkeologiskt analysera fyndplatserna. Utöver myntfynd kommer även fynd av balansvågar och vikter som hittats att undersökas då dessa föremål under vikingatiden utgör en del av det ekonomiska systemet när det kommer till handel och transaktioner. Detta genom att avsaknaden av ett garanterat värde av mynten medförde att mynten istället behövde värderas utifrån metallen genom bland annat vägning under vikingatiden innan det får sitt nominella värde under medeltiden. (Malmer 1995:24). Totalt hittades det 33 mynt, 17 vågar och 24 vikter i utgrävningen. Utav mynten ingår 26 stycken utav de i den aktiva undersökningen. De resterande 7 mynten är borttagna då de är från nyare tid och därav inte relevanta för att undersöka myntbruket under denna period.

De frågeställningar som kommer att leda undersökningen är som följande:

- Hur fördelar sig fynden tidsmässigt, genom utgrävningens faser?
- Hur förhåller sig myntens dateringar till fasernas dateringar?
- Hur förhåller sig fynden till vikingatiden och medeltidens ekonomiska system?
- Hur förhåller sig fyndplatserna rumsligt över bebyggelsens tomter och zoner?
- Hur kan tomerna och några fynd tolkas utifrån problematiken med störda och påverkade kulturlager?

Att använda sig av dessa frågor kan motiveras med att en undersökning av den rumsliga spridningen av fynden över tomterna kan användas för att visa på vart handel och varuutbyte skedde på gårdarna (Roslund 1995:10). Att undersöka fyndens tidsförhållande sett till dels faserna och vidare myntens dateringar gör det möjligt att undersöka fördelningen inom olika tidskontexter, i det här fallet under vilka perioder mest fynd kan ha varit i bruk och hur de förhåller sig till vikingatiden och medeltidens olika ekonomiska system vilket medför två olika sätt att se på mynt. Slutligen kan en analys av fyndplatser i koppling till kulturlager som blivit störda och påverkade användas för att undersöka om fyndplatserna är primära eller sekundära, vilket i det senare fallet skulle problematisera de resultat som tas fram i koppling till de andra frågorna då fynden inte är i sin originella kontext. (Moesgaard 2006:255-258)

1.3 Metod och Material

Utifrån uppsatsens syfte och frågeställningar formar sig undersökningen metodologiskt till att bli kvantitativ då den i sin största del kommer att kräva en systematisk statistisk sammanställning över alla fynd inom några kategorier för att kunna besvara frågeställningarna. Kvantitativa sammanställningar ger en väldigt bra bild över hur fynden fyndens faktiska förhållande och kan därav ses som en nödvändig metod för undersökningens syfte. Däremot är det värt att nämna att antalet fynd i undersökningen är relativt litet än vad

som kanske hade önskats för att få en så tydlig bild som möjligt. (Patel & Davidsson, 2019:88 och 116–117)

Det källmaterial som har använts mest för undersökningen är den arkeologiska rapport skriven av Anders Wikström 2011 som sammanställde resultaten av utgrävningen som gjordes 1988–1990. Utifrån främst rapportens fas- och tomtgenomgångar samt dess långa fyndlista har information om fyndens fyndplatser eftersökts. Detta har handlat om fyndens rutkoordinater, fynddatering och dess tillhörigheter i koppling till fas, skikt, hus, tomt och zon av områdets bebyggelse. Med det har sedan fynden dels kunnat placeras ut på kartor av området och vidare analyserats utifrån uppsatsens frågeställningar. Även om rapporten har varit relativt lättförstådd var inte detta arbete helt problemfritt. Ett exempel är att redovisningen av fynd från de hus eller område de hittades i på gårdarna i den ovan nämnda fas- och tomtgenomgången inte var helt komplett i sin kontinuitet då fynd vid flera tillfällen saknades under denna och istället kunde härledas till sin fyndplats genom dess fasttillhörighet och rutkoordinater från fyndlistan. Detta förekom bland samtliga typer av fynd som undersöks i denna uppsats. Gällande mynten underlättades det hela arbetet genom att de redan varit numismatiskt bedömda och presenterats i en mindre tabellgenomgång i rapporten där mycket av den eftersökta informationen fanns tillgänglig. (Wikström 2011:157). Efter att all information har antecknats kring varje enskilt fynd har de dels sammanställts i en mindre katalog som presenteras i undersökningsdelen tillsammans med sammanställningar i olika tabeller för att statistiskt besvara uppsatsens frågeställningar.

Utgrävningsrapporten i sig är intressant att kritiskt analysera. Den var klarskriven ca 20 år efter utgrävningen. Under denna period har flera verk skrivits utifrån de fynd som vid deras skrivningsperiod varit genomarbetat och som på olika sätt används som bakgrundslitteratur inför och under den här undersökningen. Konsekvensen av det har blivit att det förekommer resultat som inte alltid stämmer med det som framkommit i den undersökning som genomförs här. Ett exempel på detta är Eva Svenssons beskrivning av myntfynden där hon beskriver att det arabiska mynt som hittades ska ha varit nästan hundra år gammalt när det tappades och att inget 1100-talsmynt hittats (Svensson 1990: 67–70). Här har det framkommit att det arabiska myntet hittades i kulturlagret tillhörande en fas 300 år efter myntets prägning och att i alla fall ett mynt kan dateras till 1100-talet. Gällande det arabiska myntet kan det såklart finnas skillnader mellan tiden då det hamnade i marken och vart i marken det senare hittades, vilket då blir en fråga om omrörningar av kulturlagren.

Gällande tolkningen av själva fynden finns en del saker som kan nämnas. Dels är hälften av de 26 mynten från undersökningsperioden obestämbara i tid. Tidsbedömning av vikterna och vågarna, om möjligt, har inte framkommit eller kunnat göras utifrån förutsättningarna för uppsatsen. Det närmaste man kanske skulle kunna komma här är att se på de två olika ekonomiska systemen där vikter och vågar lär vara mer förekommande under en tidsperiod med viktekonomi än en penningekonomi. Denna fördelning kommer tas upp i undersökningen, men någon exakt datering av de två fyndtyperna är som nämnt omöjlig.

Det framkommer också tydligt i rapporten att kulturlagren för de olika faserna i flera fall är otydliga och förstörda (Se figur 8–10) av olika anledningar så som senare nedgrävningar och tunna gränser mellan olika kulturlager. Detta är framförallt förekommande i de senare faserna där en konsekvens har varit att sentida fynd har hamnat bland de medeltida fynden. Som de

kommer framkomma i undersökningen så förekommer även detta bland fynd relevanta för den här undersökningen.

Tabell 1: Sentida mynt ur fyndkontexter från före 1260 hittade i utgrävningen av Trädgårdsmästaren

Mynt	Präglingstid	Fas	Fasdatering	Skillnad
10. Svenskt kopparmynt	1654	9	1200–1230	Minst 424 år
11. Svensk penning	1370–1380	10	1230 - 1260	Minst 110 år
26. Svensk örtug	1405–1410	10	1230 - 1260	Minst 145 år

Källa: Wikström:157 och fyndlista

Detta är väldigt stort metodiskt problem för den här undersökningen. Det leder till en diskussion om hur fynden faktiskt förhåller sig till de faser där det hittas eller om de har flyttats om av olika anledningar. I jämförelse med de ovan visade betydligt yngre mynten förekom det även flera mynt som var över hundra år äldre än de faser de hittades i, med det över 300 år arabiska myntet som det äldsta exemplet. Här ska man dock ha den vikingatida viktekonomin i åtanke där mynten används under längre perioder. (Jonsson 2005:14–16) Hur balansvågar och vikter sedan ska analyseras utifrån detta blir som tidigare nämnt ett problem. Analysen av eventuella omrörningar av fynden som kommer göras i den här undersökningen kommer endast fungera som stickprov på grund av tids- och utrymmesskäl, och är därav något som kan belysas mer i framtida studier.

En analys av fyndplatskontext är nödvändigt då det i grunden handlar om ifall fynden ligger i en primär eller sekundär kontext. För en undersökning av myntbruk utifrån en fyndutbredning i rum och tid blir det såklart stora problem om fynden inte ligger i sin ursprungliga plats. Här kan man utgå ifrån hur jordlagren ser ut, hur de dokumenteras och hur utgrävningsmetoden gått till (Moesgaard 2016: 155-156 och 166). I utgrävningen av Trädgårdsmästaren skapades ett rutkoordinatsystem för utgrävningens schakter med rutor som var 2x2m stora.

Utgrävningsmetoden som användes närmade sig single context-metoden då man redan på plats försökte identifiera byggnadsskikt och rester av byggnader genom detaljerade planritningar av olika lämningar som kunde åtskiljas kronologiskt utifrån utgrävningens hänsyn till bebyggelseskiktens lagerföljd. Dessa fälttolkningar var däremot svåra att göra i de översta skicken som motsvarar de senare faserna på grund av de otydliga och störda lagergränserna.

Kritik mot sättet att gräva och strukturera stratigrafin efter bebyggelseskikt har framförts där det menas att lämningar av bebyggelse och dess upphittade fynd genomarbetas på en nivå som överordnar andra öppna ytor. Detta jämfört med en mer fullkomlig single context-metod där alla typer av lämningar i den stratigrafiska följd får likvärdiga betydelser. När senare utgrävningar gjordes efter single context-metoden i Sigtuna framkom det att omfördelningen av fyndmaterial mellan olika kontexter varit större än vad som framkommit av utgrävningen av Trädgårdsmästaren. Ett metodologiskt problem som här uppstår för undersökningen är att de olika skikten som det grävdes efter och som används genom skiktnummer för varje fynds fyndplats är betydligt begränsat i sin beskrivning i rapporten, framförallt för områden som inte har några rester av bebyggelse. (Wikström:15-21) Detta gör att det inte går att få fram någon fullkomlig stratigrafisk information om fyndplatserna och att det blir svårt att direkt avgöra om mynten eller andra fynd har fått sina fyndkontexter omrörda. Jämförelsevis kan utgrävningen i Tårnby i Danmark användas som ett exempel på en utgrävning där den

använda metoden och strategin i arbetet bland annat lade en stor prioritet på registreringen av fyndmaterialen, vilket gör det möjligt att mycket enklare se en betydligt precisare fyndplats för mynten. (Moesgaard 2016: 154–157)

1.4. Teori

Teoretisk utgångspunkt för den här uppsatsen är det som i en artikel av Jens Christian Moesgaard benämns som ”High street shops and backyard deals”. Vilket kortfattat beskriver hur mynttransaktioner utförts mellan de två olika ekonomiska systemen som är relevanta för undersökningen. (Moesgaard 2019:231). I ett verk om Trädgårdsmästaren var det Mats Roslund som 1995 uppmärksammade att man i forskningen behöver bortgå från ett kungligt perspektiv och istället titta på tomter, gator och bostäder för att komma ner till det vanliga folket för att få svar på hur det vardagliga livet kan ha fungerat. I hans undersökning som fokuserar på mynt och vikter framkommer det att mynten hittades längre in på tomterna och väldigt få i de främre. Detta tolkas som att antingen alla betalningar och transaktioner utfördes i de privata delarna av gårdarna, eller att det endast var större silverbaserade transaktioner som skedde där medan man i bodarna främst använde byten av varor som transaktion (Roslund:10 och 153–154). Samtidigt visar utgrävningar av områden i Trondheim och York av bebyggelse från 900- och 100-talet att de tydligaste koncentrationerna av mynt finns i eller intill den bebyggelse som på gårdarna låg närmast de stora gatorna som gick förbi, vilket visar på att mynten snarare cirkulerat där än längre in på tomterna som i Sigtuna. (Risvaag och Christophersen: 2004:80–83 och Hall 1986:15–25). Medans man i ett medeltida myntekonomiskt system i York och Trondheim utför snabba transaktioner i gatuaffärer skedde i Sigtuna under vikingatidens viktekonomi istället transaktionerna längre in på tomten i de mer privata och lugnare delarna då processen att bedöma och väga mynten var betydligt mer tidskrävande. (Moesgaard:232-233) Den här undersökningen är till för att återigen se på fynden från kvarter Trädgårdsmästaren när fynden i sin helhet har blivit bearbetat jämfört med hur det var under bland annat Roslunds tid för hans skrivande.

2. De arkeologiska faserna

Bebyggelsens kronologiska fördelning gjordes i tre huvudfaser bestående av totalt 10 faser. Dessa är som följande:

Tabell 2: Utgrävningens fasdateringar

Huvudfas I	ca 985 - 1000	Huvudfas II	ca 1000 - 1125	Huvudfas III	ca 1125 - 1260
Fas 1	ca 985 - 1000	Fas 2	ca 1000 - 1020	Fas 7	ca 1125 - 1175
		Fas 3	ca 1020 - 1050	Fas 8	ca 1175 - 1200
		Fas 4	ca 1050 - 1075	Fas 9	ca 1200 - 1230
		Fas 5	ca 1075 - 1100	Fas 10	ca 1230 - 1260
		Fas 6	ca 1100 - 1125		
				Fas 11	Obestämbart

Källa: Wikström:21

Här följer en kortare genomgång av varje fas med tillhörande översiktsbilder som visar på spåren efter den bebyggelse som hittades under utgrävningen. I dessa figurer har också fyndplatserna markerats ut i form av cirklar för mynt, trianglar för vågar och fyrkanter för vikter. Föremålen är markerade efter sina rutkoordinater.

Huvudfas I. 985–1000

Fas 1. 985 – 1000

Detta är den enda fasen under den första huvudfasen. Grunderna av den tomtstruktur som kommer synas under alla faser var förekommande redan under denna fas. Däremot fanns inga spår av bebyggelse synligt på tomt I. Stadsgårdarna var under denna fas förhållandevis korta jämfört med senare faser. Tomterna var upp till 20 meter långa och hade inte mer än tre hus på någon utav tomterna. I zonen närmast gatan fanns bostadshus, vilket skiljer sig mot hur det kommer se ut i följande faser där bostäderna hittas längre bak i tomterna bakom hantverksbodarna och ekonomibyggnader vid gatan. En alternativ eventuell tolkning som lagts fram av Sten Tesch av denna skillnad är att den stora gatan som anknyter till tomterna inte fanns under detta tidiga skede och att ytterligare rester av gårdarna möjligtvis skulle kunna ligga längre ner där gatan går och därmed varit utanför utgrävningsytan. Utifrån detta skulle den synliga delen av fas 1 endast utgöra de bakre och innersta delarna av tomterna. (Tesch 2007:88–89). På gården förekom ett sparsamt textil-, läder- och hornhantverk. (Wikström:35)

Huvudfas II. 1000–1125

Fas 2. 1000 – 1020

Under denna andra fas synliggörs den bebyggelsestruktur på 4–5 hus per tomt som kommer att råda för kvarteret i olika former under samtliga resterande faser med den zonstruktur ed hantverkshus vid gatan och bostäder längre bak. Huruvida det är en helt ny struktur jämfört med fas 1 är inte helt klart på grund av tolkningen kring första fasens eventuella utsträckning. De första spåren av kavelbroar förekommer under denna fas vilket senare blir den passagebeläggning som kommer råda i följande faser (Wikström: 47).

Fas 3. 1020 – 1050

Under den här perioden börjar bebyggelsen att tätna jämfört med de tidigare faserna genom att husen överlag blir lite större. Zonstrukturen förstärks genom att husen i första zonen vid gatan blir ännu mer utpräglade hantverkshus (Wikström:55).

Figur 1: Bebyggelsen under fas 1. Wikström:34

Figur 2: Bebyggelsen under Fas 2 med tillhörande fynd. Wikström:46

Fas 4. 1050 – 1075

Bebyggelsen tättade ännu mer under denna period jämfört med den föregående fasen. Husen blev ännu något större och passagerna mellan tomterna blir smalare. Kavelbroanläggningar
Kavelbroanläggningar som började synas under fas 2 var under den här perioden förekommande i alla tre passagerna vars ändar i slutet av tomterna i nordväst här börjar få kraftiga koncentrationer av stenar. Under fas 4 börjar också för första gången metallhantverket att forma sig i zonen närmast gatan. Vaga tecken av glashantverk förekommer också under fas 4 (Wikström:69).

Fas 5. 1075 – 1100

Inga större tydliga skillnader sker mellan fas 4 och 5 i byggnadsstrukturen som det gjort mellan tidigare faser. Däremot utvecklas hantverket under denna period där den befäster sig i zonen närmast gatan där tidiga hantverksbodar uppkommer på tomt II. Järnsmide och gjutning i kopparlegering utövades framförallt, men hantering av ädelmetaller förekom också. I de inre delarna av gårdarna förekom hornhantverk sedan tidigare. (Wikström:79).

Fas 6. 1100 – 1125

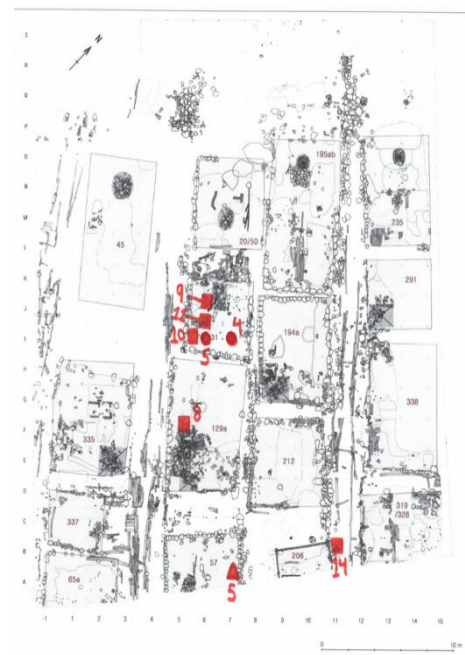
Tomtstrukturen och bebyggelsestrukturen under fas 6 var likt mönstret av densamma från föregående fas. Flera hus återkom här i ombyggt skick, specifikt på tomt IV som varit stabil sedan ett par tidigare faser. På tomt II förekommer den första sammanbyggda dubbelboden för hantverk i zonen närmast gatan där järnsmide och hantering av kopparlegeringar och silver förekommit, tillsammans med hornhantverk som börjat flyttas ner från de inre delarna till gatizonen. Återigen visas också sparsamma spår av att glashantverk har förekommit (Wikström:91).

Fas 7. 1125–1175

Fas 7 utgör den första delen av den sista huvudfasen och är 50 år lång, dubbelt så långt som de andra faserna som vanligtvis är 25 år. Huslämningarna blir under denna fas betydligt mer diffusa än föregående faser på grund av påverkan från de förmultnande kulturlagren och de flera sentida störningar som skett i området. Ett förändrat byggnadsskick med viss början i fas 6 där de kraftiga stensyllarna överges till förmån för hörnplintar och trägolv blir här mer tydligt och är också en anledning till denna problematik då det lämnar mindre spår efter sig. Skillnaden i kulturlagren mellan fas 7 och 8 har på grund av detta varit svår att göra, specifikt kring zonen närmast gatan. Detta är skälet till att fasen kom att bli relativt lång jämfört med andra faser. På grund av denna problematik har också fynd från fas 7 förts upp och blandats med fynd från fas 8 i fynddatabasen (Wikström:22 och 103). Under denna period blir husen lite smalare än de varit under de föregående faserna och gjorde passagerna bredare.

Figur 3: Bebyggelsen under fas 3 med tillhörande fynd. Wikström:54

Figur 4: Bebyggelsen under fas 4 med tillhörande fynd: Wikström:68

Kavelbroanläggningen i passagen mellan tomt I och II ersattes under den här fasen med en stenläggning. Förekomsten av dubbelbodar för specialiserade hantverk i zonen närmast gatan uppstår här på samtliga tomter där avancerad metallhantering förekom genom bland annat en större skala av ädelmetallhantering (Wikström: 103).

Fas 8. 1175 – 1200

Fas 8 betydligt påverkat av sentida nedgrävningar som störde kulturlagret kring zon II på tomterna III och IV och de nordöstra delarna av tomt V. Hustolkningarna blev därav mer och mer hypotetiska, vilket förekommit mer sedan fas 7. Bebyggelsestätheten överlag var densamma som under den föregående fasen, men under denna tid sker en stor förändring i tomtstrukturen då de inre delarna av tomt IV och V börjar förändras och vrider sig kraftigt norrut. Under fas 8 började även ett framträdande hantverk förekomma i zon II bakom gatuzonen, där lämningarna tyder på en närvaro av guldsmeder och juvelare. (Wikström:117)

Fas 9. 1200 – 1230

Fas 9 var likt sina föregångare störda av sentida nedgrävningar. Under denna fas blir det väldigt tydligt i bebyggelsebilden där delar av tomterna II, IV och V var helt förstörda. Den vridningen norrut av de inre delarna av tomt IV och V kvarstod tillsammans med den generella tomtbebyggelsen. Utrymmena mellan husen på tomterna blev lite luftigare och den andra passagen, mellan tomt II och III blev bredare. Strukturen med dubbelbodar i den främre zonen kvarstod sedan tidigare (Wikström:127).

Fas 10. 1230 – 1260

Fas 10 utgör den sista av utgrävningens bebyggelsefaser och följer utvecklingen där kulturlagren blir mer och mer fragmentariskt. I den här fasen var stora delar av alla tomter uttraderade. Nivån på påverkan av störningarna i det tunna kulturlagret visas också i att många sentida föremål hittades tillhörande fas 10. Av den bebyggelse som finns kvar går det att se den vridning norrut av tomt IV och V som började i fas 8 och som här också börjar förekomma med tomt III. På tomt I framkommer ett hus som går in långt på den ytan som tidigare utgjort passagen mellan tomten och tomt II. Hur passagerna har påverkats utöver det är däremot oklart på grund av den väldigt störda ytan. De rester som finns kvar av hantverksbodarna kan tyda på att systemet med dubbelbodar börjat övergivits på i alla fall på tomt IV där ett enkelt mitthärdshus istället fanns (Wikström:135).

Figur 5: Bebyggelsen under fas 5 med tillhörande fynd: Wikström:78

Figur 6: Bebyggelsen under fas 6 med tillhörande fynd. Wikström:90

Fas 11

Denna speciella fas är skapad för de fynd där fyndomständigheter inte finns eller har varit oklara och att de då inte kan fördelas till en av de andra normala faserna. Det innehåller bland annat fyndföremål som har framkommit under rensning eller på grund av sentida störningar (Wikström:142).

Figur 7: Bebyggelsen under fas 7 med tillhörande fynd. Wikström:102

Figur 8: Bebyggelsen under fas 8 med tillhörande fynd. Wikström:116

Figur 9: Bebyggelsen under fas 9 med tillhörande fynd. Wikström:126

Figur 10: Bebyggelsen under fas 10 med tillhörande fynd. Wikström 134

3. Tomt- och fyndgenomgång

Under de flesta av de 10 faserna går det att se en struktur av 4 tomter (II–V) och hörnet av ytterligare en tomt (I). Passager löpte upp mellan alla tomter utöver mellan III och IV. Passagerna har tolkats som utomhusområden kopplade till gårdarna snarare än att utgöra allmänna gränder (Wikström:26). Under det här kapitlet kommer var och en av tomterna att genomgå och få sina tillhörande fynd redovisade. Som nämnt under fasgenomgångarna går det att se en struktur av funktionella zoner över stadsgårdarna från och med huvudfas II där i regel byggnader av liknande typer och planlösningar förekom inom samma delar över alla tomter. I zon I som låg närmast gatan förekom hantverkshus och bodar följt av flerfunktionshus därbakom i zon II med förråd, ekonomibyggnader och där ett visst hantverk kunde förekomma. Zon III var det huvudsakliga bostadsområdet med hörnhärdshus med spår av tydliga hushållsfunktioner. Längst in på tomten, i zon IV förekom bostadshus med en mitthärd. Dessa hus var vanligtvis hallar och eldhus som hade en mer social präglning än bostadshusen i zon III. Dessa hus kan ha haft en representativ funktion och fungerat som en samlingsplats. (Wikström:26–28)

Tomt I

Av denna tomt är endast mindre delar av de mellersta eller bakre hörnet synligt. Under fas 1 och 4 finns ingen bebyggelse synlig bortom passagen mellan tomt I och II (Wikström: 34–35 och 68). Inga relevanta fynd för den här undersökningen hittades på denna tomt.

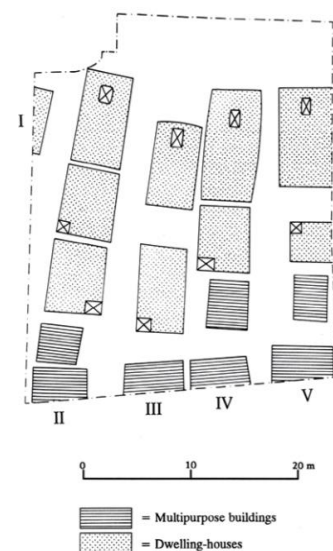
Tomt II

Tomt II utgör en av de yttersta av de fullt synliga tomterna i den utgrävda ytan. Utifrån den funktionella zonindelningen med likartade hustyper och planlösning som alla tomter i regel följer förekom det ett antal undantag på bland annat tomt II. Bland annat förekommer öppna ytor mellan några av husen i den mellersta zonen, specifikt under fas 5, 7 och 9 (Wikström:78, 102 och 126).

Under fas 6 uppträdde kvarterets första sammanbyggda dubbelbod närmast Stora Gatan och under fas 9 hittades ett myntstampsavtryck tillhörande en Knut Erikssonpenning som har bidragit till tolkningen att tomten kan ha haft en nära anknytning till Sigtunamyntningen under Knut Eriksson myntning under slutet av 1100-talet antingen genom en myntningsverksamhet på platsen eller en guldsmed som tillverkat bland annat myntstampar. (Wikström:91 och 117)

Fyndens rumsliga utspridning

På tomt II hittades totalt 13 relevanta fynd för den här undersökningen: 3 mynt, 3 vågar och 7 vikter. Fynden fanns fördelade över alla av tomtens zoner förutom zon I närmast gatan. I Zon II och III tillsammans hittades 11 av 13 fynd från tomten med de resterande 2 fynden upphittade i den innersta zon IV. Alla mynt och två vågar hittades inomhus. Den tredje vågresten hittades i fas 10 där den fragmentariska ytan gör det omöjligt att veta om den hittades i en byggnad eller utomhus. (Wikström:134) Av de 7 vikterna hittades 3 stycken inomhus och 4 utomhus, några utav dem däremot på platser som med otydlig eller störda

Figur 11: Zonstrukturen på gårdarna med tillhörande byggnadstyper. Efter Pettersson, 1995.

lager och där det inte kan uteslutas att en byggnad eventuellt stått. Ett viktfynd från fas 5 låg i passagen mellan tomt II och I, precis utanför flerfunktionshuset bakom hantverkshuset vid gatan. Se figur 5, 7 och 9 för dessa fynds placeringar. (Wikström: 103 och 127).

Tabell 3: Fynd från tomt II fördelade efter zonerna.

Fynd	Zon I	Zon II	Zon III	Zon IV
Mynt	0	1	1	1
Vågar	0	3	0	0
Vikter	0	3	3	1

Källa: Fyndlistan ur Wikström, 2011

Tabell 4: Fynd från tomt II fördelade efter fyndplatsernas läge

Fynd	Inomhus	Utomhus	Okänt
Mynt	3	0	0
Vågar	2	0	1
Vikter	3	4	0

Källa: Wikström, 2011

Fyndens tidsförhållande

Den största andelen fynd på tomten hittades i fas 8, det vill säga perioden 1175–1200. Inom denna periods kulturlager hittades bland annat alla tomtens tre mynt, tillsammans med en våg och två vikter. Det är även under den sista huvudfasen som också flest fynd hittades överlag. Det tidigaste fyndet utifrån fasernas dateringar på tomten kom i form av rester utav en balansvåg i fas 3, eller perioden 1020–1050. (Wikström: 157 och fyndlista).

Tabell 5: Fynd från tomt II fördelade efter faserna.

Huvudfas I		Huvudfas II					Huvudfas III				
Fynd	Fas 1	Fas 2	Fas 3	Fas 4	Fas 5	Fas 6	Fas 7	Fas 8	Fas 9	Fas 10	Fas 11
Mynt	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0
Vågar	0	0	1	0	0	0	0	1	0	1	0
Vikter	0	0	0	0	2	1	1	2	1	0	0
	0	0	1	0	2	1	1	6	1	1	0

Källa: Fyndlistan ur Wikström, 2011

Utav de tre mynten går det inte att få något exakt datum för prägling på något utav de. Två mynt är helt obestämbara medan ett har tillkommit under 1100-talet, vilket inte skiljer sig utifrån den åttonde fasens datering där den hittades i utgrävningen. (Jonsson och Golabiewski Lannby 2017 och Wikström:157).

Tabell 6: Myntfynd från tomt II och deras tidsförhållande gentemot tillhörande fas.

Mynt	Präglat	Fas	Fasdatering	Skillnad
1. Obestämbart silvermynt	-	8	1175–1200	Oklart
2. Obestämbart tyskt silvermynt	-	8	1175–1200	Oklart
3. Obestämbart silvermynt	1100-tal	8	1175–1200	Inget tydligt

Källa: Wikström:157, Golabiewski Lannby och Jonsson, KMK 2017.

Övergången mellan de vikingatida och medeltida ekonomisystemen som sätts till perioden då den inhemska myntningen påbörjades som slår ut den utländska myntningen har i Sigtuna lagts till perioden 1180/1185 (Jonsson:54–56). Utifrån utgrävningens fasdateringar har detta skifte i den här undersökningen satts till just fas 8 som har sin början 5 år innan myntningens

återstart. För att förtydliga en sådan indelning av fynden utifrån de faser de hittades i blir det som nedan.

Tabell 7: Fynd från tomt II fördelade efter tidsperioder av de vikingatida och medeltida ekonomiska systemen

	985–1175	1175–1260
Mynt	0	3
Vågar	1	2
Vikter	4	3

Källa: Fyndkatalog

Stickprov på fynd med möjlig sekundär kontext

På den här tomten var området vid gatan i den zon I tillsammans med de innersta delarna av tomten påverkat av senare nedgrävningar under flera av faserna och som har påverkat fyndbilden. Under bland annat fas 8 var framförallt området i zon I speciellt påverkat av de otydliga gränserna mellan fas 7 och 8 (Wikström:22). I hus 312b i detta område under fas 8 hittades ett mynt och en våg. Husets utbredning är på grund av otydligheterna hypotetiska men fynden har här i undersökningen angetts som inomhus då det faller in inom de antagande husväggarna. Här har det skett omrörningar av fynd som specifikt har påverkat fyndbilden genom att fynd från denna fas och den föregående fas 7 blandats och redovisats därefter. Myntet i fråga är det obestämbara silvermyntet som har nummer ett i undersökningens katalog och ovanstående mynttabell för tomten. Huruvida myntets fyndkontext har påverkats framkommer inte mer än att det ingår i denna blandning. Myntets obestämba- rhet gör det också problematiskt att utifrån fyndet själv gå vidare i detta. (Wikström:117, 119 och 157)

Fas 8 ingår också tillsammans med föregående fas 7 och de följande två sista faserna i den utveckling där kulturlagren blir allt mer otydliga och förstörda för att i sista tionde fasen vara nästan helt uttraderat. Som det framkommer i tabell 4 hittades 9 av 13 fynd under dessa faser. Mer specifikt för fynden handlar det om två vågar, fyra vikter och alla tre mynten. Omöjligheten att datera vågarna och vikterna gör det dock svårt att sätta dessa fynd i ett tidsförhållande utöver just faserna och att det bevisligen finns tydliga tecken på att omrörningar av fynd har skett i dessa kulturlager (Wikström:127 och 135). All denna problematik med möjligheten att se på fyndkontexterna och dra några säkra slutsatser kan som nämnt under metodkapitlet kopplas ihop med utgrävningens tillämpning av metod och följande avsaknad av fullständiga uppgifter om fyndens stratigrafiska kontext.

Fyndkatalog för tomt II

Mynt

1. Obestämbart silvermynt

Fyndnummer: 22791. **Inventarienummer:** 22974

Fyndplats: Fas 8. Ruta C 1. Skikt 2. Hus 312b. Mitthärdshus, Hantverkshus. Zon II. (Wikström:157, anläggningstabell, fyndlista)

2. Obestämbart tyskt silvermynt

Fyndnummer: 4811. **Inventarienummer:** 6027

Fyndplats: Fas 8. Ruta Q 3. Skikt 2. Hus 15/157. Mitthärdshus, Hall? Zon IV. (Wikström:157, anläggningstabell, fyndlista)

3. Obestämbart silvermynt. Kopparlegering. Med kors/brons. 1100-tal.

Fyndnummer: 4812 **Inventarienummer:** 6028

Fyndplats: Fas 8. Ruta L 2. Skikt 2. Hus 13. Zon III. (Wikström:157, anläggningstabell, fyndlista)

Balansvågar

1. Balansvåg. Brons.

Fyndnummer: 25667. Inventarienummer: 25841.

Fyndplats: Fas 3. Ruta D1, Skikt 6. Hus 102/113. Zon II. (Wikström 62-63, anläggningstabell, fyndlista)

2. Bronsföremål. ”3 ev. vågdelar”.

Fyndnummer: 5968 Inventarienummer: 7182

Vikter

1. Vikt? Bly. 1g.

Fyndnummer: 15636 Inventarienummer: -

Fyndplats: Fas 5. Hus 51. Ruta R 4, Skikt 3. Zon IV. (Wikström:80-82, anläggningstabell, fyndlistan. Sigtuna Museum)

2. Ev. vikt + smidesskälla, fastsittande kopparleg. Metallföremål. 190g.

Fyndnummer: 23970 Inventarienummer: -

Fyndplats: Fas 5. Ruta C -1, Skikt 4. Utomhus? Zon II? (Wikström:80-81. anläggningstabell, fyndlista. Sigtuna Museum)

3. Vikt. Brons. Kopparlegering med bly. 9g.

Fyndnummer: 23458 Inventarienummer: -

Fyndplats: Fas 6. Ruta C 1, Skikt 3. Hus 318b. Zon II. (Wikström:93, anläggningstabell. fyndlista. Sigtuna Museum)

4. Vikt, bly. Blytyngd med hål i mitten, halv. 60g.

Fyndnummer: 4610. Inventarienummer: -

Fyndplats: Fas 8. Ruta D 2, Skikt 2 (b). I hus 312b, Mitthärdshus. Zon II. (Wikström:119, anläggningstabell, fyndlista)

3. Balansvåg. Brons.

Fyndnummer: 1561 Inventarienummer: 15869

Fyndplats: Fas 10. Ruta C 4, Skikt 1. Oklar fyndkontext. Zon II. (Wikström: Fyndlista)

Fyndplats: Fas 7. Hus. Ruta I 3, Skikt 3. Utomhus. Zon III. (Wikström:102. anläggningstabell, fyndlista. Sigtuna Museum)

5. Vikt. Brons. 24g.

Fyndnummer: 24137. Inventarienummer: -

Fyndplats: Fas 8. Ruta I 1, Skikt 2. Utomhus. Zon III. (Wikström:118-119, anläggningstabell, fyndlista. Sigtuna Museum)

6. Ringformat järnföremål. Vikt? 30g.

Fyndnummer: 24142. Inventarienummer: -

Fyndplats: Fas 8. Ruta I 1, Skikt 2. Utomhus. Zon III. (Wikström:118-119, anläggningstabell, fyndlista. Sigtuna Museum)

7. Vikt. Bly. Rundad. 105g.

Fyndnummer: 24474 Inventarienummer: -

Fyndplats: Fas 9. Ruta F 1, Skikt 1. Utomhus. Zon II. (Wikström:128, anläggningstabell, fyndlista. Sigtuna Museum)

Tomt III

Även denna tomt skiljde sig något från det generella bebyggelsemönstret över samtliga gårdar. Specifikt visades detta genom att den innersta delen av tomten under vissa faser inte hade en hallbyggnad utan istället bestod av att andra typer av hus. Under fas 4 till 6 skiljer sig tomten också genom att huset i zon II bakom hantverkshuset närmast gatan bestod av ett bostadshus istället för ett flerfunktionshus som förekom på de andra tomterna (Wikström: 55, 69 och 79). Fyndmaterial i zon I tyder på att det under de senare faserna pågick ett avancerat metallhantverk på den här tomten tillsammans med tomt II. Ädelmetallhantering har utförts i större skala tillsammans med en produktion av exklusiva föremål (Wikström:103).

Fyndplatsernas rumsliga utspridning

På den här tomten hittades totalt 20 fynd av de fyndtyper som har betydelse för den här undersökningen. Dessa utgörs av 10 mynt, 4 vågar och 6 vikter. De 10 mynten utgörs av tre mynt som är bekräftade som sentida. (Wikström:157). Dessa tillsammans med ett obestämbart kopparmynt som hittats på tomten kommer inte tas med i den följande undersökningen som

direkt handlar om myntbruket under vikingatid-tidig medeltid. Undersökningen kommer därav endast visa 6 mynt i redovisningarna, men 10 i den kortare tillhörande katalogen. Totalt kommer alltså 16 fynd redovisas.

Fynden är i olika grad fördelade över alla zoner med den största koncentrationen i zon III där 7 fynd hittades, bestående av 3 mynt och 4 vikter. Zon I och IV hade båda 4 fynd bestående av alla tomtens 4 vågar i zon I och 3 mynt och en vikt i zon IV. Inom zon II hittades endast en vikt. I fördelningen mellan fynd inomhus och utomhus hittades en något större mängd, 10 fynd inomhus jämfört med 6 stycken som hittades utomhus. Dessa 6 fynd var jämnt fördelade med 2 av varje typ av fynd. De två mynten som påträffades utomhus låg båda på samma ställe, allra längst upp på tomten bakom det sista huset vid rester av en träkonstruktion som skulle kunna vara rester av en väg. De två vågarna hittades båda i zon I vid närliggande koordinater men olika faser. Koordinaterna leder till två fyndplatser som låg precis utanför ett hantverkshus. I det ena fallet låg fyndplatsen i passagen som går mellan tomt II och III, och i det andra fallet låg platsen i ytan bakom huset och nästa zon på samma tomt. De två viktfynden som hittades utomhus var båda från fas 9 och låg i ena fallet i passagen mellan tomt II och III i zon II, och i det andra fallet längre in på tomten i zon IV i den öppna ytan mellan tomt III och IV som var den enda gårdsgränsen som inte bestod av någon passagegång (Wikström:120-121, Fyndlista)

Tabell 8: Fynd från tomt III fördelade efter zonerna.

Fynd	Zon I	Zon II	Zon III	Zon IV
Mynt	0	0	3	3
Vågar	4	0	0	0
Vikter	0	1	4	1

Källa: Fyndlistan ur Wikström, 2011

Tabell 9: Fynd från tomt III fördelade efter fyndplatsernas läge

Fynd	Inomhus	Utomhus	Okänt
Mynt	4	2	0
Vågar	2	2	0
Vikter	4	2	0

Källa: Wikström, 2011

Fyndens tidsförhållande

På tomt III återfanns det största antalet fynd inom fas 4 där 7 fynd uppkom. Denna fas motsvarar perioden 1050–1075. 2 mynt, 1 våg och 4 vikter hittades här. De tidigaste fynden var likt tomt II rester av en balansvåg som hittades inom fas 3. Under de senare faserna som var extra drabbade i sina kulturlager hittades på den här tomten 7 fynd bestående av 4 mynt, 1 våg och 2 vikter. (Wikström:157 och Fyndlista)

Tabell 10: Fynd från tomt III fördelade efter faserna.

	Huvudfas I						Huvudfas II				Huvudfas III			
Fynd	Fas 1	Fas 2	Fas 3	Fas 4	Fas 5	Fas 6	Fas 7	Fas 8	Fas 9	Fas 10	Fas 11			
Mynt	0	0	0	2	0	0	1	3	0	0	0			
Vågar	0	0	1	1	0	1	0	0	1	0	0			
Vikter	0	0	0	4	0	0	0	0	2	0	0			
	0	0	1	7	0	1	1	3	3	0	0			

Källa: Fyndlistan ur Wikström, 2011

Av de 6 relevanta myntfynden fanns det två mynt som hade en tidsperiod att utgå ifrån vad gäller dess prägling. Det ena, ett silvermynt från någon gång mellan 983–996 hittades i fas 4 med en datering av perioden 1050–1075. Detta ger en skillnad på 50–70 år mellan myntets prägling och den fas där det grävts upp. Det andra myntet, ett engelskt jewel cross från 1035–1040 hittades i fas 7 med en datering på 1125–1175, vilket ger en skillnad på 85–90 år. Två mynt har bestämts till vikingatid och två är helt obestämbara (Jonsson och Golabiewski Lannby 2017 och Wikström:157).

Tabell 11: Myntfynd från tomt III och deras tidsförhållande gentemot tillhörande fas.

Mynt	Präglat	Fas	Fasdatering	Skillnad
4. Obestämbart silvermynt	Vikingatid	4	1050–1075	Oklart
5. Fragmentariskt silvermynt	983–996	4	1050–1075	Ca 50-70 år före fas
6. Jewel Cross, England	1035-1040	7	1125–1175	Ca 85-90 år före fas
7. Obestämbart silvermynt	-	8	1175–1200	Oklart
8. Obestämbart silvermynt	-	8	1175–1200	Oklart
9. Tyskt silvermynt	Vikingatid	8	1175–1200	Oklart

Källa: Wikström:157, Golabiewski Lannby och Jonsson, KMK 2017.

Sett till de två olika ekonomiska systemen under vikingatiden och medeltiden utifrån fyndens fasttillhörigheter visas en ganska jämn fördelning mellan de båda. Mynten är fördelade till hälften, medans vågar och vikter har en lite större antal under den första perioden.

Tabell 12: Fynd från tomt III fördelade efter tidsperioder av de vikingatida och medeltida ekonomiska systemen

	985–1175	1175–1260
Mynt	3	3
Vågar	3	1
Vikter	4	2

Källa: Fyndkatalog

Stickprov på fynd med möjlig sekundär kontext

Denna tomt var bland annat stört av samma nedgrävning som också påverkade tomt II under de senare faserna genom bland annat att hustolkningar blir allt mer hypotetiska i de främre och mellersta zonerna. Men även tidigare faser har påverkats på tomt III och som här först kommer att redovisas i koppling till några av fynden. (Wikström:21 och 178). Under fas 4, inom zon III i hus 75/131 hittades två silvermynt och tre vikter. Det framkommer inget om omflyttade eller blandade fynd i koppling till den här fasen i utgrävningsrapporten men området har störts och mellan de två föregående fas 2 och 3 har det förts upp och blandats fynd mellan faserna på samma plats likt det som beskrivs under senare faser för tomt II. (Wikström: 57–58). Ett av dessa mynt är tidsmässigt obestämbart medan det andra har daterats till perioden 983–996, vilket är ca 50–70 år innan dateringen av fas 4. På samma plats under fas 7 hittades här det engelska myntet från tomt III i ett hus med en hypotetisk och med en tidsskillnad på 85–90 år emot fasen. Det är också inom detta direkta område och kring det som flera av de betydligt yngre mynten från nyare tider påträffades i de senare faserna. (Wikström: 102, 106, 157, fyndlista och anläggningstabell). Trots avsaknaden av tydlig stratigrafisk information som gör det svårt att avgöra kontexternas förhållande så syns ändå ett område här där flera fynd hittats i ett område där störningar skett genom i stort sett hela perioden.

Fyndkatalog för tomt III

Mynt

4. Obestämbart silvermynt. Tyskland? Vikingatid.

Fyndnummer: 11654. **Inventarienummer:** 12854

Fyndplats: Fas 4a. Ruta I 7. Skikt 8. Hus 75/131. Mitthärdshus, Hantverkshus. Zon III. (Wikström:157, anläggningstabell, fyndlista)

5. Fragmentariskt silvermynt. Otto III?, Köln. 983–996.

Fyndnummer: 11655. **Inventarienummer:** 12855

Fyndplats: Fas 4a. Hus 75/131. Mitthärdshus. Ruta I 6, Skikt 8. Zon III. (Wikström:157, anläggningstabell, fyndlista)

6. Jewel Cross. Harald I, Chester, England. 1035–1040.

Fyndnummer: 6100. **Inventarienummer:** 7314

Fyndplats: Fas 7. Ruta J 6, Skikt 4. Hus 24. Eventuellt hörnhärdshus. Zon III. (Wikström:157, anläggningstabell, fyndlista)

7. Obestämbart silvermynt.

Fyndnummer: 14287 **Inventarienummer:** 14486

Fyndplats: Fas 8. Ruta S 8, Skikt 3. Utomhus. Vid A170: Träkonstruktion/infallen väg? Zon IV. (Wikström:157, anläggningstabell, fyndlista)

8. Obestämbart silvermynt.

Fyndnummer: 14288 **Inventarienummer:** 14487

Fyndplats: Fas 8. Ruta S 8, Skikt 3. Utomhus. Vid A170: Träkonstruktion/infallen väg? Zon IV. (Wikström:157, anläggningstabell, fyndlista)

Vågar

4. Balansvåg. Brons.

Fyndnummer: 10440 **Inventarienummer:** 11643

Fyndplats: Fas 3. Ruta B 7, Skikt 7. Hus 81/92b. Zon I. (Wikström: 49, anläggningstabell, fyndlista)

5. Balansvåg. Brons.

Fyndnummer: 8940 **Inventarienummer:** 10154

Fyndplats: Fas 4. Ruta A 7, Skikt 6. Hus 57. Zon I. (Wikström:72, anläggningstabell, fyndlista)

Vikter

8. Vikt. Järn. 26g.

Fyndnummer: 30059. **Inventarienummer:** -

Fyndplats: Fas 4. Ruta F 5. Hus 129a, Skikt 6. Zon II. (Wikström:72-73, anläggningstabell, fyndlista. Sigtuna Museum)

9. Tyskt silvermynt. Jever?. Luneburgerferprägling. Vikingatid.

Fyndnummer: 14616 **Inventarienummer:** 14816

Fyndplats: Fas 8. Ruta R 6, Skikt 3. 162/178, Hallbyggnad. Zon IV. (Wikström:157, anläggningstabell, fyndlista)

10. Svenskt kopparmynt. ¼ öre. Kristina. 1654. Avesta.

Fyndnummer: 1478 **Inventarienummer:** 2695.

Fyndplats: Fas 9. Ruta G 4, Skikt 2. Utomhus. Zon III. (Wikström:157, anläggningstabell, fyndlista)

11. Svensk penning. Albrekt av Mecklenburg, Söderköping. 1370–1380.

Fyndnummer: 1070 **Inventarienummer:** 2286

Fyndplats: Fas 10. Ruta C 7, Skikt 1. Zon II. (Wikström:157, anläggningstabell, fyndlista)

12. Svenskt silvermynt. Oskar II. 1874.

Fyndnummer: 4403 **Inventarienummer:** 5620

Fyndplats: Fas 11. Ruta J 6,7 Skikt 0. Zon III. (Wikström:157, anläggningstabell, fyndlista)

13. Obestämbart kopparmynt

Fyndnummer: 729 **Inventarienummer:** 1949

Fyndplats: Fas 11. Ruta J 5-7, Skikt 0. Zon III. (Wikström:157, anläggningstabell, fyndlista)

6. Balansvåg. Brons. ”Vågarm”

Fyndnummer: 6693 **Inventarienummer:** 7906

Fyndplats: Fas 6. Ruta B 4, Skikt 4. Utomhus. Zon I. (Wikström:94-95. anläggningstabell, fyndlista)

7. Balansvåg. Brons.

Fyndnummer: 2075 **Inventarienummer:** 3293

Fyndplats: Fas 9. Ruta B 6, Skikt 2. Utomhus. Zon I. (Wikström:129. anläggningstabell, fyndlista)

9. Vikt Järn. Rund. 50g.

Fyndnummer: 10055 **Inventarienummer:** -

Fyndplats: Fas 4. Ruta J 6. Hus 75/131, Skikt 6. Zon III. (Wikström:72-73, anläggningstabell, fyndlista. Sigtuna Museum)

10. Vikt? Inläggning med koppar? Bly. 3g.

Fyndnummer: 11771 **Inventarienummer:** -

Fyndplats: Fas 4. Ruta I 6. Hus 75/131, Skikt 8. Zon III.
(Wikström:72-73, anläggningstabell, fyndlista. Sigtuna Museum)

11. Sländtrissa/vikt? Bly. 23g.

Fyndnummer: 11772 **Inventarienummer:** -

Fyndplats: Fas 4. Ruta I 6. Hus 75/131. Skikt 8. Zon III.
(Wikström: 72-73, anläggningstabell, fyndlista. Sigtuna Museum)

12. Vikt. Bly. Bikonisk med med korsmönstrade ändar. 7g.

Fyndnummer: 18927 **Inventarienummer:** -

Fyndplats: Fas 9. Ruta M 8, Skikt 1. Utomhus. Zon IV.
(Wikström:130, anläggningstabell, fyndlista. Sigtuna Museum)

13. Vikt. Bly. 50g.

Fyndnummer: 3169. **Inventarienummer:** -

Fyndplats: Fas 9. Ruta E 4, Skikt 2. Utomhus.

Zon III. (Wikström:130, anläggningstabell, fyndlista. Sigtuna Museum)

Tomt IV

Tomt IV ligger direkt bredvid tomt III utan en passagegång som annars går mellan de olika tomterna. I passagen mellan tomt IV och V under fas 2 framkommer de tidigaste resterna av en kavelbrokonstruktion som senare blev rådande på passagerna. Mellan fas 4 och 6, ca 50–75 år var bebyggelsen och fyndbilden på tomten var mellan ovanligt stabil jämfört med andra tomter. (Wikström:47, 69 och 91) Under den tredje huvudfasen och specifikt från och med fas 8 började de bakre delarna av tomten att förändras genom att husen byggdes om och bebyggelsestrukturen kraftigt började vridas norrut. (Wikström:117) På tomten har metallhantverk förekommit, vilket dock runt fas 6 började förskjutas till tomt III. Våldigt framträdande är istället hornhantverket och kammakeri under de följande faserna. (Wikström:103 och 117)

Fyndplatsernas rumsliga utspridning

Tomt IV var den gård som hade flest fynd relevanta för den här uppsatsen. 26 fynd hittades här som fördelas i 12 Mynt, 6 vågar och 8 vikter. Av de 13 myntfynden förekommer det ett mynt som är från en senare period och som inte är relevant för undersökningens syfte. Därav kommer redogörelserna härafter att bestå av 12 mynt.

Fynd hittades i alla zoner, men den största delen var koncentrerade till de två inre zonerna III och IV där 10 fynd hittades inom varje zon. Inom zon III var framförallt mynten framträdande då de utgjorde 7 av 9 fynd som där hittades. 4 mynt förekom i zon IV och endast 1 mynt i zon II. Bland hantverkshusen närmast gatan hittades inga mynt. Vågfynden förekom endast i de två inre bostadszonerna medan de fanns fler vikter bland hantverkshusen i zon I och flerfunktionshusen i zon II än vad det gjorde i de andra zonerna med bostäder, (Wikström; Fyndlista) Den större delen av fynden, 17 stycken hittades i en inomhuskontext medan 8 fynd låg utanför husen. Två myntfynd låg utomhus. Dessa hittades längst upp på tomten bakom det sista huset på tomten bland packningar av sten. Båda mynten hittades inom nästan samma koordinater, men inom två olika faser. Det enda vågfynden som hittade utomhus låg i zon III utanför två hus på tomten i passagen som går mellan denna tomt och tomt V. Av de fem vikterna som enligt koordinaterna hittats utomhus låg 4 stycken i passagen mellan tomten och tomt V och ett låg i utrymmet mellan zon II och I på tomten. (Wikström: 68, 90 och fyndlista).

Tabell 13: Fynd från tomt IV fördelade efter zonerna.

Fynd	Zon I	Zon II	Zon III	Zon IV
Mynt	0	1	7	4
Vågar	0	0	2	4
Vikter	2	3	1	2

Källa: Fyndlistan ur Wikström, 2011

Tabell 14: Fynd från tomt IV fördelade efter fyndplatsernas läge

Fynd	Inomhus	Utomhus	Okänt
Mynt	10	2	0
Vågar	5	1	0
Vikter	2	5	1

Källa: Wikström, 2011

Fyndens tidsförhållande

På den här tomten hittades flest fynd i fas 7 med 8 föremål följt av fas 6 med 7 föremål. Deras sammanlagda tidsperiod på 1100–1175 är alltså den fyndrikaste perioden på tomten utifrån fyndens fasttillhörighet. De tidigaste fynden gjordes under fas 2, perioden 1000–1020, däribland två mynt. De flesta myntfynden är ifrån fas 7 där 5 mynt hittades. 2 mynt vardera hittades i fas 2, 5 och 9. 1 mynt återfanns i fas 5. Överlag förekom ett lågt antal fynd i faserna efter den sjunde, med endast totalt 4 fynd under de följande 3 faserna.

Tabell 15: Fynd från tomt IV fördelade efter faserna.

Huvudfas I		Huvudfas II					Huvudfas III				
Fynd	Fas 1	Fas 2	Fas 3	Fas 4	Fas 5	Fas 6	Fas 7	Fas 8	Fas 9	Fas 10	Fas 11
Mynt	0	2	0	0	1	2	5	0	2	0	0
Vågar	0	1	1	0	0	2	2	0	0	0	0
Vikter	0	0	0	1	1	3	1	0	1	1	0
	0	3	1	1	2	7	8	0	3	1	0

Källa: Fyndlistan ur Wikström, 2012

Bland myntfynden förekommer det både mynt som är äldre än de faser som de hittades i. Det tydligaste av de äldre är det arabiska myntet präglat mellan 908–914 som hittades i lagret tillhörande fas 9 med en datering till första delen av 1200-talet och som gör det till kring 300 år äldre än dateringen av fas 9. Myntet hittades tillsammans med ett obestämbart vikingatida mynt i ett hus i den inre delen av tomten som under fas 8 hade börjat byggas om och vridits norrut. Myntets präglingstid är lite mindre än 100 år innan perioden som utgör den första fasen av områdets bebyggelse. Hela utgrävningens enda depåfynd som bestod av 3 tyska silvermynt (mynt 20–22), varav ett obestämbart hittades staplade på varandra i zon III på den här tomten under fas 7. Det yngsta myntet i depån är daterat till 1067–1075 och bestämmer därav när depån faktiskt lades ner. Denna dateringen är mellan 50–58 år innan dateringen av fas 7. Det andra daterbara myntet är från perioden 991–1040 som ger en tidsskillnad på 85–134 till fas 7 och gentemot det yngsta myntet en skillnad på 27–76 år. Det tredje myntet är inte mer bestämbart än till vikingatiden. I samma hus väldigt nära låg ett annat obestämbart vikingatida mynt. (Svensson:69 och Wikström:113)

Tabell 16: Myntfynd från tomt IV och deras tidsförhållande gentemot tillhörande fas.

Mynt	Präglat	Fas	Fasdatering	Skillnad
14. "Last small cross" Skandinavien.	1010–1020	2	1000 - 1020	Ingen skillnad
15. Obestämbart tyskt silvermynt	Vikingatid	2	1000 - 1020	Oklart
16. Last Small cross, England	1009–1017	5	1075 - 1100	58–66 år före fas

17. Tyskt silvermynt	919–936	6	1100 - 1125	164–181 år före fas
18. Tyskt silvermynt	983–996	6	1100 - 1125	104–117 år före fas
19. Obestämbart tyskt silvermynt	Vikingatid	7	1125 - 1175	Oklart
20. Tyskt silvermynt	991–1040	7	1125 - 1175	85–134 år före fas
21. Tyskt silvermynt	1067–1075	7	1125 - 1175	50–58 år före fas
22. Obestämbart tyskt silvermynt	Vikingatid	7	1125 - 1175	Oklart.
23. Tyskt silvermynt	991–1040	7	1125 - 1175	85–134 år före fas
24. Samanid, Kalifatet	908–914	9	1200 - 1230	Ca 300 år före fas
25. Obestämbart silvermynt	Vikingatid	9	1200 - 1230	Oklart

Källa: Wikström:157, Golabiewski Lannby och Jonsson, KMK 2017.

Jämförelsen för de två ekonomiska systemen på tomten blir vid en kategorisering direkt från fastillhörighet väldigt tydligt. En absolut majoritet av fynden faller in under vikingatidens viktekonomi där det vidare går att se att båda mynten som utifrån fyndplatsens fastillhörighet här fallit in under medeltiden, har dateringar som snarare hör hemma i den vikingatida kategorin. De två vikterna som sedan är de enda fynden under det medeltida systemet ligger båda i fas 9 och 10, vilka båda är kraftigt fragmentariska och störda.

Tabell 17: Fynd från tomt IV fördelade efter tidsperioder av de vikingatida och medeltida ekonomiska systemen

	985–1175	1175–1260
Mynt	10	2
Vågar	6	0
Vikter	6	2

Källa: Fyndkatalog

Stickprov på fynd med möjlig sekundär kontext

Störningar på den här tomten utgjorde bland annat dels av samma nedgrävning som påverkade tomterna II och III och av en annan nedgrävning som påverkade den nordöstra delen av området under alla faser. (Wikström:21 och 127). Precis som tomt II var den här tomten också speciellt påverkat av den otydliga gränsen mellan fas 7 och 8. Här påverkades specifikt de inre delarna av gården (Wikström:22). Området som under fas 8 börjar vrida sig kraftigt norrut ligger inom ett av det påverkade området och som har påverkat jordlagren hela vägen ner till fas 2 då de första byggnaderna uppkommer på den specifika platsen. Det är här som bland annat det arabiska myntet tillsammans med ett obestämbart vikingatida mynt har legat i kulturlagren tillhörande fas 9, som utifrån det arabiska myntet har en tidsskillnad på kring 300 år mot fas 9. Inom och kring detta område hittas även de två vikter som också hittades i fas 9 som utifrån de väldigt störda lagren inte kan uteslutas att även de möjligen kan ligga i en sekundär kontext. Det var också nära detta område som flera av de övriga mynten framkom, bland annat det sentida myntet från 1400-talet (Wikström:46, 126,134 och 157). Förekomsten av detta 1400-talsmynt är ett tydligt tecken på en omrörning och gör det då extra intressant att se på de andra fynden, kanske framförallt på det arabiska myntet där man kan fråga sig om det verkligen har brukats under 1200-talet eller om det handlar om en omrörd kontext, vilket det här har visats har förekommit vid myntets fyndplats. Vidare har tabellerna visat att det förekommer flera mynt med en möjlig tidsskillnad på över 100 år, vilket även det då blir intressant ur ett perspektiv på kontextproblematiken, vilket som tidigare nämnt blir svårt att helt avgöra utifrån utgrävningens metod.

Fynd från Tomt IV

Mynt

14. ”Last small cross”, (Ethelred II). Skandinavisk efterprägling. Ca 1010–1020.

Fyndnummer: 17380. **Inventarienummer:** 17573

Fyndplats: Fas 2. Ruta F 9. Skikt 9. Hus 232. Zon II. (Wikström:157, anläggningstabell, fyndlista)

15. Obestämbart silvermynt. Tyskland. Vikingatid

Fyndnummer: 17249. **Inventarienummer:** 17444

Fyndplats: Fas 2. Ruta H 9. Skikt 6. Hus 222. Zon III. (Wikström:157, anläggningstabell,

16. Last small cross. Ethelred II, England. 1009–1017.

Fyndnummer: 18799. **Inventarienummer:** 18990

Fyndplats: Fas 5. Ruta Q 11. Skikt 7. Utomhus. Zon IV. (Wikström:157, anläggningstabell, fyndlista)

Tidsförhållande: Myntet kan vara präglat ca 60 år innan dateringen av fas 5.

17. Tyskt silvermynt. Heinrich I, Verdun. Efterprägling. 919-936.

Fyndnummer: 14323. **Inventarienummer:** 14522

Fyndplats: Fas 6. Ruta H 10. Skikt 3. Hus 194c, Hörnhärdshus, Zon III. (Wikström:157, anläggningstabell, fyndlista)

Tidsförhållande: Myntet kan vara präglat ca 180-165 år innan dateringen av fas 6.

18. Tyskt silvermynt. Otto III?, Köln/Soest. 983–996

Fyndnummer: 16184. **Inventarienummer:** 16381

Fyndplats: Fas 6. Ruta I 10. Skikt 3. Hus 194c, Hörnhärdshus, Zon III. (Wikström:157, anläggningstabell, fyndlista)

19. Obestämbart tyskt silvermynt. Vikingatid.

Fyndnummer: 13681. **Inventarienummer:** 13884

Fyndplats: Fas 7b. Ruta J 10. Skikt 2. Hus 144, Mitthärdshus, Zon III. (Wikström:157, anläggningstabell, fyndlista)

20. Tyskt silvermynt. Otto-Adelheid, Goslar. 991-1040.

Fyndnummer: 13682:1. **Inventarienummer:** 13885

Vågar

8. Balansvåg av kopparlegering. Brons.

Fyndnummer: 19471. **Inventarienummer:** 19661

Fyndplats: Fas 7. Ruta J 9. Skikt 2. Hus 144, Mitthärdshus, Zon III. Depåfynd. (Wikström:157, anläggningstabell, fyndlista)

21. Tyskt silvermynt. Biskop Heinrich I, Speyer. 1067–1073.

Fyndnummer: 13682:2. **Inventarienummer:** 13885

Fyndplats: Fas 7. Ruta J 9. Skikt 2. Hus 144, Mitthärdshus, Zon III. Depåfynd. (Wikström:157, anläggningstabell, fyndlista)

22. Obestämbart fragmentariskt tyskt silvermynt. Vikingatid.

Fyndnummer: 13682:3. **Inventarienummer:** 13885

Fyndplats: Fas 7. Ruta J 9. Skikt 2. Hus 144, Mitthärdshus, Zon III. Depåfynd. (Wikström:157, anläggningstabell, fyndlista)

23. Tyskt silvermynt. Otto-Adelheid? Goslar? 991–1040?

Fyndnummer: 17250 **Inventarienummer:** 17445

Fyndplats: Fas 7. Ruta P 11. Skikt 2. Utomhus vid en stenpackning, Zon IV. (Wikström:157, anläggningstabell, fyndlista)

24. Samanid. Samarkand, Kalifatet. Ahmad b Ismail. 908-914.

Fyndnummer: 16634 **Inventarienummer:** 16831

Fyndplats: Fas 9. Ruta P 12. Skikt 3. Hus 202. Mitthärdshus. Zon IV. (Wikström:157, anläggningstabell, fyndlista)

25. Obestämbart silvermynt. Vikingatid.

Fyndnummer: 16687 **Inventarienummer:** 16884.

Fyndplats: Fas 9. Ruta P 12. Skikt 3. Hus 202. Mitthärdshus. Zon IV. (Wikström:157, anläggningstabell, fyndlista)

26. Svensk örtug. Erik av Pommern. Stockholm. 1405-1410.

Fyndnummer: 16903 **Inventarienummer:** 17099

Fyndplats: Fas 10. Ruta R 11. Skikt 1. Zon IV. (Wikström:157, anläggningstabell, fyndlista)

Fyndplats: Fas 2. Ruta M 10. Skikt 9. Hus 218, Mitthärdshus. Zon IV. (Wikström:51, anläggningstabell, fyndlista)

9. Balansvåg. Brons. "Vågarmar"

Fyndnummer: 22319 **Inventarienummer:** 22504

Fyndplats: Fas 3. Ruta J 11, Skikt 7. Utomhus. Zon III. (Wikström:59, anläggningstabell, fyndlista)

10. Balansvåg (Vågarm till balansvåg).

Fyndnummer: 16186. **Inventarienummer:** 16383

Fyndplats: Fas 6. Ruta I 10, Skikt 3. Hus 194c, hörnhärdshus. Zon III. (Wikström:97, anläggningstabell, fyndlista)

11. Balansvåg av kopparlegering.

Fyndnummer: 16679 **Inventarienummer:** 16876

Vikter

14. Vikt. Bly. 12g.

Fyndnummer: 24331 **Inventarienummer:** -

Fyndplats: Fas 4. Ruta B 11, Skikt 4c. Utomhus vid en smedja/kammakeri. Zon I. (Wikström:73-74, anläggningstabell, fyndlista. Sigtuna Museum)

15. Vikt. Brons. Prismaform. 3g.

Fyndnummer: 23632 **Inventarienummer:** -

Fyndplats: Fas 5. Ruta D 11, Skikt 4b. Utomhus i kavelbron. Zon II. (Wikström:86, anläggningstabell, fyndlista. Sigtuna Museum)

16. Vikt. Järn. 43g.

Fyndnummer: 30058 **Inventarienummer:** -

Fyndplats: Fas 6. Ruta B 11, Skikt 4a2. Utomhus vid en smedja. Zon I. (Wikström:96-97, anläggningstabell, fyndlista. Sigtuna Museum)

17. Vikt? Bly. 10g.

Fyndnummer: 15731 **Inventarienummer:** -

Fyndplats: Fas 6. Ruta F 9, Skikt 5. Hus 187b. Flerfunktionshus. Zon II. (Wikström:96-97, anläggningstabell, fyndlista. Sigtuna Museum)

Fyndplats: Fas 6. Ruta L 10, Skikt 9. Hus 195ef, Mitthärdshus. Zon IV. (Wikström:97-98, anläggningstabell, fyndlista)

12. Vågskål. Balansvåg. Brons.

Fyndnummer: 15671 **Inventarienummer:** 15868

Fyndplats: Fas 7. Ruta J 9, Skikt 2b. Hus 145, Mitthärdshus. Zon IV. (Wikström:108, anläggningstabell, fyndlista)

13. Vågskålsfragment till balansvåg. Brons.

Fyndnummer: 15672 **Inventarienummer:** 15869

Fyndplats: Fas 7. Ruta J 9, Skikt 2b. Hus 145, Mitthärdshus. Zon IV. (Wikström:108, anläggningstabell, fyndlista)

18. Vikt? Flinta. 22g.

Fyndnummer: 16693 **Inventarienummer:** -

Fyndplats: Fas 6. Ruta D 10, Skikt 5. Utomhus vid ett flerfunktionshus. Zon II. (Wikström:90, anläggningstabell, fyndlista. Sigtuna Museum)

19. Vikt. Järn. 15g.

Fyndnummer: 30057. **Inventarienummer:** -

Fyndplats: Fas 7. Ruta I 11, Skikt 3. Utomhus. Zon III. (Wikström:102, 107, anläggningstabell, fyndlista. Sigtuna Museum)

20. Vikt. Bly. 7g.

Fyndnummer: 16777. **Inventarienummer:** -

Fyndplats: Fas 9. Ruta O 11, Skikt 2. Hus 202, Mitthärdshus. Zon IV. (Wikström:131-132, anläggningstabell, fyndlista. Sigtuna Museum)

21. Vikt? Järn. 42g.

Fyndnummer: 17096. **Inventarienummer:** -

Fyndplats: Fas 10. Ruta R 11, Skikt 1. Hus 198? Zon IV. (Wikström:137-138, anläggningstabell, fyndlista. Sigtuna Museum)

Tomt V

Tomt V utgör den andra av de yttersta tomterna som undersöktes i utgrävningen. Bebyggelsen på tomten var generellt lik de mönster som fanns över tomterna. Tillsammans med tomt IV förändrades däremot strukturen av tomten under den sista huvudfasen, och specifikt från och med fas 8 då bebyggelsen på de bakre delarna vred sig norrut. (Wikström:24) Bland alla tomter är denna framträdande speciellt när det gäller djurhållning under den andra huvudfasen. Vaga indikationer finns också på att glashantverk kan ha förekommit på gården. (Wikström:24, 27 och 91)

Fyndplatsernas rumsliga utspridning

Utifrån antalet fynd för den här undersökningen var tomt V den med minst antal fynd borträknat den lilla delen som utgör tomt I. Totalt 10 fynd hittades fördelade i 5 mynt, 2 vågar och 3 vikter. Det lilla antalet fynden var jämnt fördelade över alla zoner med minst två fynd i varje zon. För myntens del framkommer här undersökningens enda mynt som hittats i den första zonen närmast gatan. Ett mynt förekom annars i alla zoner förutom zon III där två mynt hittades. De två vågarna var uppdelade mellan zon II och III medans två viktfynd fanns i zon I och ett fynd i zon IV. De flesta fynden hittades även inom husbebyggelse utöver 2 myntfynd, som hittades mitt i passagegången mellan tomten och tomt IV (Wikström: fyndlista).

Tabell 18: Fynd från tomt V fördelade efter zonerna.

Fynd	Zon I	Zon II	Zon III	Zon IV
Mynt	1	1	2	1
Vågar	0	1	1	0
Vikter	2	0	0	1

Källa: Fyndlistan ur Wikström, 2011

Tabell 19: Fynd från tomt V fördelade efter fyndplatsernas läge

Fynd	Inomhus	Utomhus	Okänt
Mynt	3	2	0
Vågar	2	0	0
Vikter	3	0	0

Källa: Wikström, 2011

Fyndens tidsförhållande

Den största koncentrationen av fynd av de 10 fynden gjordes i fas 7 där 4 av fynden togs upp. De tidigaste fynden är i form av en våg och vikt från fas 2. Tillsammans med fas 7 utgör fas 5 och 6 en sammanhängande period på hundra år mellan 1075–1175 då 7 av 10 fynd hittas. Det sista fyndet görs i form av en vikt i fas 10.

Tabell 20: Fynd från tomt V fördelade efter faserna.

Huvudfas I		Huvudfas II					Huvudfas III				
Fynd	Fas 1	Fas 2	Fas 3	Fas 4	Fas 5	Fas 6	Fas 7	Fas 8	Fas 9	Fas 10	Fas 11
Mynt	0	0	0	0	1	1	3	0	0	0	0
Vågar	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0
Vikter	0	1	0	0	0	0	1	0	0	1	0
	0	2	0	0	2	1	4	0	0	1	0

Källa: Fyndlistan ur Wikström, 2011

Bland myntfynden går två stycken att datera medans resterande tre är obestämbara utöver att det är bestämda till vikingatid. De ena daterbara myntet ärpräglat mellan 991–1040 och är därav 35–84 år före dateringen av fas 5 där det hittades. Det andra myntet ärpräglat mellan 1046–1056 och blir därav 44–54 år före dateringen av fas 6. Alla obestämbara mynt hittades under fas 7 (Wikström: 157 och fyndlistan).

Tabell 21: Myntfynd från tomt V och deras tidsförhållande gentemot tillhörande fas.

Mynt	Präglat	Fas	Fasdatering	Skillnad
27. Obestämbart tyskt silvermynt	991-1040	5	1075 - 1100	35–84 år före fas
28. Tyskt silvermynt	1046-1056	6	1100 - 1125	44–54 år före fas

29. Obestämbart tyskt silvermynt	Vikingatid	7	1125 - 1175	Oklart
30. Tyskt silvermynt	Vikingatid	7	1125 - 1175	Oklart
31. Obestämbart silvermynt	Vikingatid	7	1125 - 1175	Oklart

Källa: Wikström:157, Golabiewski Lannby och Jonsson, KMK 2017.

När sedan dessa fynd sätts in i uppdelningen av de ekonomiska systemen visas en liknande bild av den från tomt IV, om än i en mindre skala. En tydlig dominans syns av fynd från perioden som infaller med tiden för en viktekonomi, med endast ett fynd tillhörande perioden för penningekonomin. Och dels som i tomt IV igen utgörs detta fynd av ett sådant (en vikt) som uppkommit i fas 10 där en betydande grad av störningar och omflyttningar har gjorts av fyndkontexter.

Tabell 22: Fynd från tomt V fördelade efter tidsperioder av de vikingatida och medeltida ekonomiska systemen

	985–1175	1175–1260
Mynt	5	0
Vågar	2	0
Vikter	2	1

Källa: Fyndkatalog

Stickprov på fynd med möjlig sekundär kontext

Precis som de andra tomterna var även tomt V påverkad och störd av senare nedgrävningar som speciellt blir synliga under de senare faserna. Dessa störningarna och otydliga lager blir väldigt tydliga på den här tomten redan under fas 8 och framförallt fas 9 då rester av bebyggelsen inom zon II och III i stort sett är helt utraderade på tomten till en grad som övriga tomter kommer till under fas 10. (Wikström:117 och 127). I den bakre delen av tomten, i zon IV hittades i fas 5 ett förmodat tyskt silvermynt med en datering till 84 år före dateringen av sin fas. Myntet låg inom området för en nedgrävning som påverkat jordlagret där fyndplatsen låg och där är också väldigt nära fyndplatsen för det viktfynd som under det väldigt fragmentariska fas 10 hittades här. (Wikström:86-88, 134 och 157). Trots det stora nivåer av störningar av kulturlagren framkom däremot inga mynt som var yngre än undersökningens tidsperiod på den här tomten.

Fynd från Tomt V

Mynt

27. Obestämbart silvermynt. Tyskland? Otto-Adelheid?, Goslar?. 991–1040. Hatz III-IV.

Fyndnummer: 18478. **Inventarienummer:** 18671

Fyndplats: Fas 5. Ruta O 13. Skikt 6. Hus 234. Zon IV. (Wikström:157, anläggningstabell, fyndlista)

28. Tyskt silvermynt. Worms. 1046–1056.

Fyndnummer: 22223. **Inventarienummer:** 22407

Fyndplats: Fas 6. Ruta E 12. Skikt 4. Utomhus vid kavelbron. Zon II. (Wikström:157, anläggningstabell, fyndlista)

29. Obestämbart tyskt silvermynt. Vikingatid.

Fyndnummer: 21762 **Inventarienummer:** 21947

Fyndplats: Fas 7. Ruta F 13. Skikt 4b. Hus 282. Zon III. (Wikström:157, anläggningstabell, fyndlista)

30. Tyskt silvermynt. Bardowick? Vikingatid. Efterprägling?

Fyndnummer: 22087 **Inventarienummer:** 22271

Fyndplats: Fas 7. Ruta B 13. Skikt 3b. Hus 272. Bod, Kammakeri och smedja. Zon I. (Wikström:157, anläggningstabell, fyndlista)

31. Obestämbart silvermynt. Vikingtid.

Fyndnummer: 22318 **Inventarienummer:** 22503

Fyndplats: Fas 7. Ruta H 12. Skikt 4. Utomhus nära hus 282. Zon III. (Wikström:157, anläggningstabell, fyndlista)

Vågar

14. Balansvåg av kopparlegering.

Fyndnummer: 26381. **Inventarienummer:** 26556

Fyndplats: Fas 2. Ruta E 13, Skikt 8. Hus 390, Flerfunktionshus. Zon II. (Wikström: 51-52, anläggningstabell, fyndlista)

Vikter

22. Vikt. Brons. 14g.

Fyndnummer: 29214. **Inventarienummer:** -

Fyndplats: Fas 2. Ruta B 14, Skikt 8. Hus 374. Zon I. (Wikström: 51-52, anläggningstabell, fyndlista. Sigtuna Museum)

23. Blyvikt. 35g.

Fyndnummer: 28561. **Inventarienummer:** -

15. Vågarm till balansvåg. Brons.

Fyndnummer: 21099. **Inventarienummer:** 21285

Fyndplats: Fas 5. Ruta H 13, Skikt 5. Hus 278a, Mitthärdshus. Zon III. (Wikström: 87-88, anläggningstabell, fyndlista)

Fyndplats: Fas 7. Ruta B 14, Skikt 3. Hus 407, Bod, Kammakeri, smedja. Zon I. (Wikström: 112-113, anläggningstabell, fyndlista. Sigtuna Museum)

24. Vikt? Brons. 3g.

Fyndnummer: 20958 **Inventarienummer:** -

Fyndplats: Fas 10. Ruta N 14, Skikt 2. Hus 201?. Zon IV. (Wikström: 138, anläggningstabell, fyndlista. Sigtuna Museum)

Fynd med obestämd tomttillhörighet

Vid sidan av alla mynt som har kunnat få sina fyndplats utplacerade finns det fyra fynd som inte fått någon tomtplacering och tillhör den speciella fasen nummer elva. Dessa består av två mynt och två vågfragment. Båda mynten är från nyare tid, under 1700- och 1800-talet.

Mynt

32. Obestämbart mynt. 1780.

Fyndnummer: 29266 **Inventarienummer:** 29443

Fyndplats: Fas 11. Okända rutor. Skikt 0. Okänd zon. (Wikström: 157, fyndlista)

33. Obestämbart mynt. 1870.

Fyndnummer: 29267 **Inventarienummer:** 29444

Fyndplats: Fas 11. Okända rutor. Skikt 0. Okänd. (Wikström: 157, fyndlista)

Vågar

16. Balansvåg. Brons.

Fyndnummer: 212 **Inventarienummer:** 1583

Fyndplats: Fas 11. Okända rutor. Skikt 0. Okänd zon. (Wikström: fyndlista)

17. Balansvåg. Brons.

Fyndnummer: 29250 **Inventarienummer:** 29427

Fyndplats: Fas 11. Okända rutor. Skikt 0. Okänd zon. (Wikström: fyndlista)

Resultatsammanfattning

Fyndens utspridning efter zonerna

Gällande fyndens utbredning sett till zonstrukturen med hantverkshus i zon I, flerfunktionshus i zon II och bostadshus av olika typer i zon III och IV syns en klart större koncentration av fynd längre in på tomterna inom zon III och IV, vilket till största del utgörs av den stora koncentrationen av mynt som hittats där i och kring bostadshusen, totalt 22 stycken. Området som utgör gatuzonen innehöll 9 fynd totalt och var därmed den fyndfattigaste av alla zoner.

Vågresterna var jämnt fördelat över alla zoner med 8 fynd i de främre zonerna och 7 i de bakre. 2 vågrester har inte kunnat placeras i en zon. Vikterna var även de fördelat över alla zoner, om något mindre jämnt än vågrestererna. Zonerna med flest viktfynd utgjordes av zon III följt av zon II.

Tabell 23: Alla fynd fördelade efter zonerna.

Fynd	Zon I	Zon II	Zon III	Zon IV	Okänt
Mynt	1	3	13	9	0
Vågar	4	4	3	4	2
Vikter	4	7	8	5	0
Totalt	9	16	26	19	2

Källa: Fyndlistan ur Wikström, 2011

Fyndfördelning i hänsyn till fyndplatser inomhus eller utomhus

En tydlig skillnad syns också i fördelningen av om fynden har hittats inomhus eller utomhus. Här ska dock återigen nämnas specifikt problematiken med dels hypotetiska husutbredningar och framförallt de fragmentariska kulturlagren i de senare faserna, som gör det svårt att göra en fullständig sammanställning av en sådan fördelning utan en viss osäkerhet. Det som framkommer är att majoriteten av alla fynd hittats inomhus, totalt 42 stycken fynd jämfört med 21 fynd som hittats utomhus. Den största delen av mynten och vågarna hittades inomhus medans vikterna var jämnt fördelade mellan de båda. En del av vikterna som fanns utomhus fanns däremot väldigt nära en bebyggelse, i vissa fall nästan inuti husgrunden av det närmaste huset. Fyndplatserna utomhus utgjordes till stor del av passagerna mellan två tomter och i ytor längst in på tomten bakom sista huset, alternativt precis utanför ett hus eller i utrymmen mellan hus där det i vissa fall har eventuellt kan ha stått ett hus på platsen men där lämningarna inte är tillräckligt tydliga.

Tabell 24: Alla fynd fördelade efter fyndplatsernas läge inomhus eller utomhus.

Fynd	Inomhus	Utomhus	Okänt
Mynt	20	6	0
Vågar	11	3	3
Vikter	12	11	1
Totalt	42	21	11

Källa: Wikström, 2011

Fyndens tidsförhållande

När det kommer till fyndens fördelning efter utgrävningens fasindelning syns det att först inga fynd hittats i kulturlagren tillhörande fas 1 som utgör den första delen av stadens historia. Under huvudfas II hittades totalt 32 fynd med en större andel vågar och vikter både gällande deras egna fördelning och jämförelsevis med myntfördelningen. Fas 6 som är den sista fasen under huvudfas II var där fyndrikast. Under den sista huvudfasen uppkom totalt 35 fynd, som bland annat utgörs av 17 mynt. Här var den inledande fas 7 den fyndrikaste med 14 fynd, varav 9 mynt.

Tabell 25: Alla fynd fördelade efter faserna.

Huvudfas I		Huvudfas II						Huvudfas III				
Fynd	Fas 1	Fas 2	Fas 3	Fas 4	Fas 5	Fas 6	Fas 7	Fas 8	Fas 9	Fas 10	Fas 11	
Mynt	0	2	0	2	2	3	9	6	2	0	0	
Vågar	0	2	3	1	1	3	2	1	1	1	2	

Vikter	0	1	0	5	3	4	3	2	4	2	0
Totalt	0	5	3	8	6	10	14	9	7	3	2

Källa: Fyndlistan ur Wikström, 2011

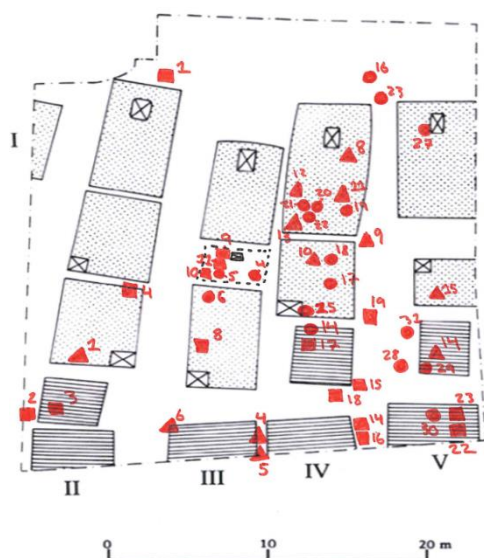
Utifrån de två olika ekonomiska systemen sker ett klart och tydligt övertag för den vikingatida viktekonomin, med totalt 46 fynd jämfört med totalt 19 inom perioden för penningekonomin. Här har det också vidare visats att det eventuellt skulle kunna finnas grunder för att flera av fynden från de senare faserna är i sekundär kontext och att de tillhör någon tidigare fas. Något sådant har dock inte kunnat avgöras i ett större omfång i den här undersökningen. I en artikel skriven efter utgrävningen, utan ett fullt färdigarbetat material till hands, kommenterade Eva Svensson tidsförhållandet för vissa mynt med att *”Man förefaller inte ha besvärats av att ha mynt som var utländska eller föråldrade i sin ägo”* och att *”Dessa båda iakttagelser visar att man inte betraktade mynt som ett betalnings- eller bytesmedel för att köpa varor.”*

(Svensson:70) Resultatet av denna undersökning har visat att flera mynt finns i faser som gör de till vad som kan anses föråldrade. Men genom att titta på möjligheter till eventuella omrörningar i koppling till störda och otydliga kulturlager som det delvist också har gjorts i den här undersökningen så har det framkommit att flera av dessa fynd har hittats inom områden där möjliga omrörningar kan ha skett, även om det genom avsaknaden av en full stratigrafisk information om fyndplatserna inte går att helt avgöra detta. Detta skulle trots allt möjligen kunna användas för att se på dessa gamla mynt på ett annat sätt än att de helt enkelt antas ha bevarats under så långa tidsperioder.

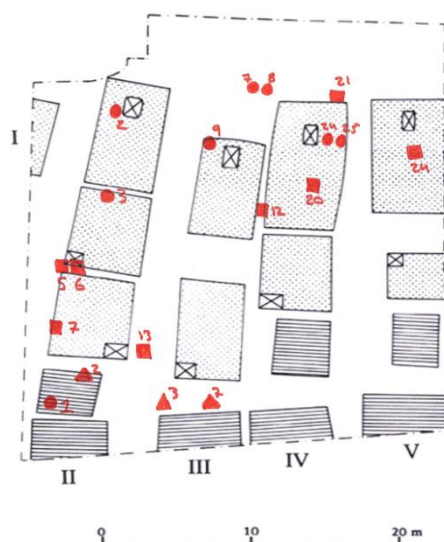
Tabell 26: Alla fynd fördelade efter tidsperioderna av de vikingatida och medeltida ekonomiska systemen. Efter fyndens fasttillhörigheter.

	985–1175	1175–1260
Mynt	18	8
Vågar	12	3
Vikter	16	8
	46	19

Utöver den stora skillnaden av antal fynd tillhörande de två olika perioderna framkommer det att bland annat myntens utbredning över gårdarna under är sig lik i båda med den största koncentrationen i de innersta zonerna. Balansvågarna som var spridda över alla zoner under perioden 995-1175 återfinns endast i zon I och II under perioden 1175-1260, dock endast i tre exemplar under den senare perioden. Vikterna som även dem hittades över alla zoner under den längre första perioden återfanns under den senare inte någon gång i hantverkzonen vid gatan, utan istället längre in i och kring bostadshusen.

Figur 12: Fyndutbredning 995–1175

Figur 13: Fyndutbredning 1175–1260

Vikternas vikt

Att se på hur mycket vikterna väger är ett annat sätt att undersöka myntbruket genom att se på vilka typer av transaktioner som kan ha utförts med hjälp av vikter. Vikterna från Trädgårdsmästaren skiljer sig ganska betydligt med den minsta på 1g till den tyngsta på 190g. Utöver en annan vikt på 105g är det annars en viktmarginal mellan 1g och 60g som de resterande vikterna väger. Jämfört med andra vikingatida platser så som Birka och Kaupang där betydligt lättare vikter på 1-5g är dominerande så framkommer i Trädgårdsmästaren en fördelning där andelen betydligt tyngre vikter inte är obetydlig. (Pedersen 2007:138-154, Sperber 2004: 61-95, Wikström fyndlista och Sigtuna museums fynddatabas)

Tabell 27: Viktfördelning i gram av vikterna från Trädgårdsmästaren

0–10	10–20	20–30	30–40	40–50	50–60	60–70	70–80	80–90	90–100	100–
8	3	4	2	2	3	0	0	0	0	2

Källa: Sigtuna museum fynddatabas.

4. Analys och slutsatser

Myntbruk

För fyndens fördelning över tomternas zonstruktur var det framförallt mynten som stod ut med en väldigt tydlig fördelning som skiljde sig emot hur vågarna och vikternas mer jämna fördelning såg. Att en så stor andel mynt hittades i bostadshuset längre in på tomterna var ett förväntat resultat som stämmer överens med de som framkommit från de tidigaste publikationerna av de material som då funnits tillgängligt från utgrävningen och ligger därmed i linje med den teoretiska utgångspunkten i och med att man utifrån denna tydliga fördelning kan anta att det främst är i bostadshuset som mynten har cirkulerat.

Att mynt har bevarats i bostäderna kan såklart i sig självt inte verka så speciellt konstigt då det förmodligen rör sig om personliga tillhörigheter, och det behöver kanske inte vara just handel som är orsaken till att varje enskilt mynt har hamnat i jorden. Ett litet depåfynd med tre mynt

hittades i området som då visar på en liten sparning av mynt i en penningpung. Resterande 23 mynten kom i form enkelfynd som då lär ha hamnat i marken genom att det har använts i olika sammanhang, vilket då vidare stärker att myntbruket främst har förekommit i de inre delarna av tomten i bostäderna. Mats Roslunds tolkningar av de två olika formerna av transaktioner som kan ha föregåtts i hantverkszonen vid gatan respektive bostadszonerna längre in kan alltså verka vara trolig utifrån resultatet som har framkommit i den här undersökningen då våg- och viktfynd från de främre zonerna tillsammans med avsaknaden av en nämnvärd mängd mynt där antyder på att handel och utbyte av varor ändå har utförts där med transaktioner som främst har borde haft andra varor som betalningsmedel än mynt. Genom att se på andra föremål som finns kvarlämnade i och kring hantverkshusen i denna zon skulle man möjligen kunna visa på om det finns något mönster som kan ytterligare stärka denna tanke om denna byteshandel. Samtidigt visar som sagt fyndfördelningen av vikter och vågar i bostäderna att transaktioner mycket väl kan ha utförts där också, i dessa fall med mynt som en vanligare betalningsvara. Fördelningen fynden utefter de två ekonomiska systemen visar också en tydlig dominans av fynd från faser som tillhör tiden för en viktekonomi, vilket tillsammans med den rumsliga fördelningen av fynden över tomterna borde stärka tanken på att fynden som helhet främst bör ses utifrån ett sådant system snarare än den medeltida penningekonomin. Utifrån fördelningen av hur mycket de upphittade vikterna vägde går det att se att förekomsten av relativt väldigt tunga vikter tyder på att viktbaserade betalningar inte endast har förekommit när det handlat om mindre transaktioner och att vikter även kan ha använts vid annat än specifikt just betalningar av metaller eller mynt.

Tidsförhållande och möjliga omrörningar

För fyndens tidsförhållande har det i stort sett endast varit mynten som i den här undersökningen har kunnat behandlats. Däremot har nästan hälften av mynten varit obestämbara när det kommit till datering. Bland det första som märks genom sammanställningarna är att det i området helt verkar saknas mynt eller något annat relevant fynd under den första fasen av utgrävningen och stadens historia i det här området. Att det helt har saknats någon form av myntcirkulation och eventuell handel på området framstår dock som icke troligt, dels genom att flertalet mynt är präglade långt innan och under fasens tidsperiod. Även om präglingsåret inte enskilt kan användas för att visa på att mynten har använts i denna del av Sigtuna under den tiden så har det genom alla tomter varit tydligt att det förekommit störningar i kulturlagren som har påverkat fyndbilden. Detta skulle kunna visa på att vissa fynd kanske borde tillhöra en annan fas, även om det utifrån den här uppsatsens undersökning endast kan ses som helt spekulativt då någon genomgående analys av detta inte förekommit i utgrävningsrapporten. Huruvida fyndbilden under den första fasen skulle förändras om man utgår från Sten Tesch alternativa tolkning gällande tomternas utbredning under den tiden är också värd att kort nämnas. Utifrån fyndplatsanalysen så kan man utgå ifrån det generella mönstret som visas i övriga faser där större delen mynt tillsammans med vågarna och vikterna hittats just i de inre delarna som utifrån den framlagda tolkningen är de delar av gårdarna som faktiskt har framkommit under utgrävningen och inte i de främre delarna som i sådana fall ska ligga utanför utgrävningsytan.

När det gäller eventuella omrörningar så har på samtliga av tomterna II-V funnits tecken på att fyndbilden har påverkats av de senare nedgrävningarna eller tunna otydliga kulturlager. Dessa har blivit extra stora och tydliga under de senare faserna där ytorna i stor del raderas och där förekomsten av betydligt senare mynt från nyare visar på att förflyttningar har skett.

På samma sätt kan man fundera kring om det arabiska myntet som hittades i en fas daterad till nästan 300 år efter myntets prägling tillsammans med ett annat obestämt vikingatida mynt samt flera andra mynt på kring 100 år efter sin fas är sekundära kontexter påverkad av dessa problem och som då kanske skulle ge ett annat perspektiv på myntens möjliga fyndplatser och tidsförhållande snarare än att de har bara förvarats under så långa perioder enligt Eva Svenssons tidiga kommentar, även om det inte helt behöver motsätta sig en sådan tanke såklart. Att mynten helt enkelt kan ha använts under väldigt långa perioder är ingen omöjlighet heller men med tanke på omfånget av de störta lagren med sina konsekvenser på fyndbilderna blir det svårt att dra någon direkt slutsats om detta utöver att det skulle behövts en betydligt bättre registrering av fynden än de som utförts under den här utgrävningen för att man möjliggöra nästa steg i att undersöka fyndkontexterna. Förekomsten av vågar och vikter i de senare faserna är också värda att nämna i sammanhanget om omrörningar. Utan ha någon tidsperiod för skapandet av föremålen att utgå ifrån som med vissa mynt skulle man kunna använda de två ekonomiska systemen som referens för att se på deras tidsförhållande för att få något grepp om denna problematik som sedan kan kopplas ihop med omrörningsanalyserna som gjorts här i tomtgenomgångarna. Här har det framkommit att flera vikter och vågar från dessa senare faser har hittats på platser där störningar har skett och att det därav kanske inte ska ses som omöjligt att dessa egentligen skulle kunna tillhöra en tidigare fas som istället sammanfaller med vikingatidens viktekonomi, där dessa fynd också bör anses vara mer förväntade att hittas än under medeltiden.

5. Sammanfattning

Undersökningens syfte var att utifrån fyndens fyndplats, utspridning och tidsförhållande försöka tolka myntbruket inom Sigtuna under sen vikingatid och tidig medeltid. Under utgrävningen av Trädgårdsmästaren hittades 33 mynt, 17 vågar och 24 vikter inom de faser av kulturlagren som går från år 985 till 1260. Utspridningen av fynden visar på en tydlig fördelning av speciellt myntet som främst hittades inomhus i bostadshusen längre in på tomterna jämfört med vågar och vikter som hade en mer jämn utspridning över hela tomterna. Detta kopplas ihop till tidigare resultat och den teoretiska utgångspunkten där myntbruket, specifikt kopplat till handel och transaktioner innehållandes mynt främst utfördes på de bakre och mer privata delarna av gårdarna i Sigtuna jämfört med andra utländska platser där undersökningar visat på att det istället varit i de främre delarna av tomterna där mynt främst cirkulerat. Utifrån en fördelning av fynden mellan den vikingatida viktekonomin och den medeltida penningekonomin framkommer den första som klart dominerande sett till fyndplatserna och som stärker synen på att de flesta fynden bör ses utifrån viktperspektivet.

Genom analysen av fyndens tidsförhållande har det framkommit att det dels finns mynt i faser betydligt senare än deras präglingstid och även att det i dessa medeltida lager har hittats ett antal mynt från nyare tid. Detta har lett till en diskussion kring problematiken med eventuella omrörningar av fynden som gjort att de inte hittats i deras ursprungliga läge. Det konstateras av undersökningen att det har eller kan ha skett någon form av omrörning på alla tomter, bland annat på platser där fynd som är relevanta för den här uppsatsen har hittats.

6. Referensförteckning

Tryckt litteratur

Anund, Johan & Qviström, Linda (2012). *Det medeltida Uppland: en arkeologisk guidebok*. Lund: Historiska media

Hall, Richard (1986). "Archaeological aspects". In *Post-Roman Coins from York Excavations 1971-81*. Ed. Elizabeth Pirie. York. 15-25

Holmberg, Kjell (1995). När kungens mynt blev allmogens mynt: en översikt över mynt, myntning och myntens roll i det svenska samhället under 1200-talet. *Myntningen i Sverige 995-1995* / [redaktion: Kenneth Jonsson, Ulf Nordlind, Ian Wiséhn]. S. 63-82

Jonsson, Kenneth (1995). Från utländsk metall till inhemskt mynt. *Myntningen i Sverige 995-1995* / [redaktion: Kenneth Jonsson, Ulf Nordlind, Ian Wiséhn]. S. 43-61

Jonsson, Kenneth (2005). Hur länge cirkulerade mynten under olika tidsperioder?. *Myntstudier*. 2005:4, s. 14-20

Kilger, Christoph (1995). Myntfynd och den vikingatida silverhandeln. I *Myntningen i Sverige 995-1995* / [redaktion: Kenneth Jonsson, Ulf Nordlind, Ian Wiséhn]. S.27-42

Malmer, Brita (1995). Från Olof till Anund: ur sigtunamyntningens historia. I *Myntningen i Sverige 995-1995* / [redaktion: Kenneth Jonsson, Ulf Nordlind, Ian Wiséhn]. S.9-26

Moesgaard, Jens Christian (2006). Single finds as evidence for coin circulation in the Middle Ages: Status and perspectives. *Nordisk numismatisk årsskrift* (Stockholm). 2000-2002, s 228-275

Moesgaard, Jens Christian (2016). Mønter fra middelalderlige landbebyggelser: et overset kildemateriale til belysning af bønderes møntbrug. *Kuml (København)*. 2016, s. 153-194

Moesgaard, Jens Christian (2019). High street shops and backyard deals: Payment in a monetary or weight economy. I *Tidens landskap: en vänbok till Anders Andrén*. Ljung, Cecilia, m.fl. (red.) (2019). Lund: Nordic Academic Press. S.231-233.

Patel, Runa & Davidson, Bo (2019). *Forskningsmetodikens grunder: att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. Femte upplagan Lund: Studentlitteratur

Pettersson, Björn (1995). *Stratigraphic analysis and settlement stratigraphy in early medieval Sigtuna. Methods and preliminary results*. Laborativ Arkeologi 8

Pedersen Unn, Weights and balances, I *Means of Exchange* (Kaupang Excavation Project, Publication Series 2), Århus 2007, p. 119-195

Pettersson, Björn. 1995. Stratigraphic analysis and settlement stratigraphy in early medieval Sigtuna. *Methods and preliminary results*. Laborativ Arkeologi 8.

Risvaag, Jon Anders & Christophersen, Axel. 2004. "Early Medieval Coinage and Urban Development: A Norwegian Experience". In *Land, Sea and Home*. Eds. John Hines, Alan Lane and Mark Redknapp. Cardiff. 75-91.

Roslund, Mats (1995). Tools of trade: spatial interpretations of trade activities in Early Medieval Sigtuna. *Meddelanden från Lunds universitets historiska museum*. 1993/1994 (10), s. 145-157

Svensson, Eva (1990). Myntfynd i Sigtuna. *Makt och Människor i kungens Sigtuna: Sigtunautgrävningen 1988-1990: 28 artiklar om de preliminära resultaten från den arkeologiska undersökningen i kv. Trädgårdsmästaren 9 och 10, Sigtuna*. Sigtuna: Sigtuna Museer.

Sperber Erik, Metrology of the Weights from the Birka Excavations 1990-1995, I *Excavations in the Black Earth 1990-1995 Eastern Connections*, Part Two, Numismatics and Metrology (Birka Studies Volume 6), Stockholm 2004p. 61-95

Tesch, Sten (1990). Sigtunautgrävningen 1988-1990. En bakgrund. *Makt och Människor i kungens Sigtuna: Sigtunautgrävningen 1988-1990: 28 artiklar om de preliminära resultaten från den arkeologiska undersökningen i kv. Trädgårdsmästaren 9 och 10, Sigtuna*. Sigtuna: Sigtuna Museer.

Tesch, Sten (2007). Sigtuna - det maktpolitiska och sakrala stadsrummet under sen vikingatid och tidig medeltid (c:a 980-1200). *Människors rum och människors möten: kulturhistoriska skisser : Berit Wallenbergs Stiftelse 50 år : vetenskapligt symposium på Nationalmuseum 14 november 2005*. s. 71-121

Wikström, Anders (red.) (2011). *Fem stadsgårdar: arkeologisk undersökning i kv. Trädgårdsmästaren 9 & 10 i Sigtuna 1988-90*. Sigtuna: Sigtuna museum, s. 67-70

Otryckt

Fyndsammanställning av Kenneth Jonsson och Monica Golabiewski Lannby, 2017, KMK 325/88

Fynddatabas. Sigtuna Museum.

Stockholms
universitet